

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Korupce a daňové úniky

Bc. Jana Šafránková

**Diplomová práce
2017**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Šafránková**
Osobní číslo: **E15981**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Korupce a daňové úniky**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat problematiku korupce v ČR s akcentem na její důsledky plynoucí z neprůhlednosti vlastnických struktur společností (firem), analyzovat tyto důsledky v souvislosti s daňovými úniky (odliv zisků právnických osob do daňových rájů). V této souvislosti analyzovat nástroje domácí hospodářské politiky v kontextu doporučení institucí OECD a EU a analyzovat proces implementace projektu "taxparency" v podmínkách ČR.

Osnova:

- Analýza problematiky korupce v ČR.
- Daňové úniky.
- Nástroje hospodářské politiky.
- Daňové ráje.
- Projekt taxparency.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FASSMANN, M. Stínová ekonomika a práce na černo. Praha: Soudy. 2007. 358 s.

ISBN 978-808-6846-217

CHMELÍK, J., TOMICA Z. Korupce a úplatkářství. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-866-6

JANSA, P., BUREŠ R. Studie národní integrity. Praha: Transparency International - Česká republika, 2011. ISBN 978-80-87123-17-1.

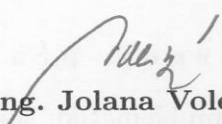
KOHOUT, P. Boj proti korupci: sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011. ISBN 978-80-7440-053-7.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Taxparency. [online]. 2016 [cit. 2016-06-30]. Dostupné na: <<https://www.transparency.cz/taxparency>>

VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting

s.r.o., 2007. 390 s. ISBN 978 80-7259-055-1

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

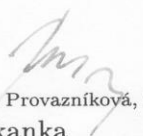
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce:

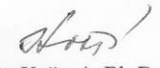
4. září 2016

Termín odevzdání diplomové práce:

28. dubna 2017

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 6. 2017

Bc. Jana Šafránková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce a své rodině, zejména pak rodičům, za skvělou podporu.

ANOTACE

Cílem práce je analyzovat problematiku korupce v ČR s akcentem na její důsledky plynoucí z neprůhlednosti vlastnických struktur společností (firem), analyzovat tyto důsledky v souvislosti s daňovými úniky (odliv zisků právnických osob do daňových rájů). V této souvislosti analyzovat nástroje domácí hospodářské politiky v kontextu doporučení institucí OECD a EU a analyzovat proces implementace projektu "taxparency" v podmínkách ČR.

KLÍČOVÁ SLOVA

Korupce, daňové ráje, daňové úniky, vlastnické struktury, taxparency

TITLE

Corruption and Tax Evasion

ANNOTATION

The aim is to analyze the problems of corruption in the Czech Republic with accent to the consequences resulting from lack of transparency of ownership structures of companies, to analyze these consequences in connection with tax evasion (outflow of corporate profits to tax havens). In this context analyze the tools of the domestic economic policies in the context of the recommendations of the OECD and EU institutions and analyze the implementation process of the project "taxparency" in the Czech Republic.

KEYWORDS

Corruption, tax havens, tax evasion, ownership structures, taxparency

OBSAH

ÚVOD	- 10 -
1 ANALÝZA PROBLEMATIKY KORUPCE V ČR	- 11 -
1.1 DEFINICE KORUPCE	- 11 -
1.2 PŘÍČINY VZNIKU KORUPCE	- 11 -
1.3 DĚLENÍ KORUPCE	- 12 -
1.4 KORUPČNÍ KLIMA	- 14 -
1.5 ZPŮSOBY MĚŘENÍ KORUPCE	- 19 -
1.5.1 <i>Global Corruption Barometr</i>	- 19 -
1.5.2 <i>CPI</i>	- 20 -
1.6 KORUPCE A PRÁVNÍ ŘÁD ČR	- 23 -
2 DAŇOVÉ ÚNIKY	- 25 -
2.1 DAŇOVÝ SYSTÉM ČR	- 25 -
2.1.1 <i>Daň</i>	- 25 -
2.1.2 <i>Funkce daně</i>	- 28 -
2.2 DEFINICE DAŇOVÉHO ÚNIKU PODLE ZÁKONA	- 29 -
2.3 DAŇOVÉ ÚNIKY V ČR	- 31 -
3 NÁSTROJE HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY	- 35 -
3.1 BOJ PROTI KORUPCI	- 35 -
3.1.1 <i>Protikorupční linky</i>	- 36 -
3.1.2 <i>Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí</i>	- 37 -
3.1.3 <i>Neziskové organizace</i>	- 39 -
3.2 BOJ PROTI TRESTNÉMU ČINU ZKRÁCENÍ DANĚ	- 42 -
3.2.1 <i>Daňová Kobra</i>	- 43 -
3.2.2 <i>Elektronická evidence tržeb (EET)</i>	- 44 -
4 DAŇOVÉ RÁJE	- 47 -
4.1 ČR A DAŇOVÉ RÁJE	- 48 -
5 PROJEKT TAXPARENCY	- 52 -
5.1 TAXPARETNÍ ZNAČKA	- 53 -
5.2 ROZKRYTÍ VLASTNICKÉ STRUKTURY	- 55 -
ZÁVĚR	- 60 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 63 -

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Klasifikace forem korupčního jednání	- 13 -
Tabulka 2: Porovnání CPI 2013-2016	- 22 -
Tabulka 3: Trestné činy v ČR v oblasti korupce (2013-2016)	- 24 -
Tabulka 4: Inkaso daní v mil. Kč (2013 - 2016)	- 28 -
Tabulka 5: Šedá ekonomika v poměru k HDP v ČR.....	- 31 -
Tabulka 6: Vývoj trestné činnosti související s daňovými úniky v ČR	- 33 -
Tabulka 7: Protikorupční linky.....	- 36 -
Tabulka 8: Přehled přijatých oznámení podle způsobu poskytnutí informace.....	- 36 -
Tabulka 9: Přehled přijatých oznámení podle způsobu vyřízení a kategorií informací dle věcného zaměření	- 37 -
Tabulka 10: Přehled vyhodnocení projektu Centrální Kobra.....	- 43 -
Tabulka 11: Regionální Kobra	- 44 -
Tabulka 12: Souhrnné hodnoty ostrého provozu.....	- 46 -
Tabulka 13: Počet českých firem v daňových rájích.....	- 50 -
Tabulka 14: Rozmezí po označení transparentní značky	- 54 -

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Řetězec prvků korupčního systému.	- 14 -
Obrázek 2: Procentuální podíly odpovědi „je to velmi naléhavé“ za jednotlivá období.....	- 15 -
Obrázek 3: Rozšířenost braní úplatků a korupce mezi veřejnými činiteli.....	- 17 -
Obrázek 4: Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života.....	- 18 -
Obrázek 5: CPI 2016	- 21 -
Obrázek 6: Porovnání CPI.....	- 22 -
Obrázek 7: Poměr objasnění trestných činů	- 24 -
Obrázek 8: Daňový únik versus daňová optimalizace.....	- 30 -
Obrázek 9: Podíl šedé ekonomiky na HDP v % v členských státech EU (2015).....	- 32 -
Obrázek 10: Daňové úniky v mil. Kč (2013-2015).....	- 33 -
Obrázek 11: Rozšířenost poboček TI (srpen 2016).....	- 40 -
Obrázek 12: Logo Daňová Kobra.....	- 43 -
Obrázek 13: Postup v procesu evidence tržeb	- 45 -
Obrázek 14: Denní hodnoty tržeb.....	- 46 -
Obrázek 15: Taxparentní značka	- 53 -
Obrázek 16: Rozkrývání vlastnické struktury	- 56 -
Obrázek 17: Vlastnická struktura firmy Seznam cz, a.s.....	- 59 -

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EET	Elektronická evidence tržeb
EU	Evropská unie
FES	Fakulta ekonomicko-správní
HDP	Hrubý domácí produkt
mil	milion
např.	například
o.	ostrovy
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
Sb.	Sbírka zákonů
tis.	tisíc
USA	Spojené státy americké
VB	Velká Británie

ÚVOD

Cílem práce je analyzovat problematiku korupce, která je jedním z nejzávažnějších problémů současnosti po celém světě. Je to dáno především charakterem dnešní doby, žebříčkem hodnot společnosti a jejích předností. Znázorněny jsou také údaje z průzkumů, které poukazují na stav tohoto jevu na území ČR včetně porovnání s okolními státy. Korupce je úzce spjata s daňovými úniky a to především s únikem zisků firem do daňových rájů, které jsou dnes již pevně zakotvené a často jsou nepostradatelnou součástí podnikání. Jsou hojně využívány pro své mimořádné daňové zvýhodnění zahraničních firem a uvolněnou hospodářskou politiku státu. V této souvislosti jsou analyzovány nástroje domácí hospodářské politiky v kontextu doporučení institucí OECD a EU. Pozornost je také věnována organizacím na území ČR, které jsou aktivní v boji proti korupci i daňovým únikům. Analyzován je zejména proces implementace projektu "taxparency" od společnosti Transparency International v podmínkách ČR, který slouží k rozkrytí vlastnických struktur společností po koncového majitele.

1 ANALÝZA PROBLEMATIKY KORUPCE V ČR

Jak již bylo v úvodu naznačeno, jedná se o velký problém nynější doby. Korupci je proto často přisuzován atribut „nemoc společnosti“. Neuznává společenské systémy, státní suverenitu, je všudypřítomná a nezastaví ji ani politické strany či hrozba potrestání.

1.1 Definice korupce

Samotný termín korupce vznikl z latiny a vychází ze slovního základu *rumpere*, tj. zlomit, přetrhnout. Latinský výraz *corruptus* znamená následek určitého nekalého jednání (v překladu zkažený, zvrácený, podplacený či zvrhlý). V běžném slova smyslu lze za korupci označit jednání, kterým se na určitou osobu působí různými prostředky, zpravidla aby osoba jednala buď proti dobrým mravům, nebo proti svým úředním povinnostem. Nejčastějšími prostředky, kterými je naléháno na subjekt, jsou samozřejmě peníze a hmotné nebo mocenské výhody. Obecně lze shrnout, že chápání korupce v podstatě zahrnuje jakékoliv morálně neospraveditelné dosahování, přijímání nebo nekorektním způsobem nabízené hmotné, duševní nebo nehmotné výhody (zisky). [1]

Stále častěji je vztahována k těm jednáním, která jsou označována za klientelismus, u kterých jako jedna strana v korupčním vztahu vystupuje veřejný sektor a druhou stranu tvoří služby poskytované jinou právnickou osobou. Nejvíce skloňovaným předmětem korupce jsou v poslední době veřejné zakázky. Nastoluje se tedy velmi tenké rozhraní mezi úplatkářstvím a korupcí, což volně přechází v organizovaný zločin.

Problematika korupce však může souviset i se střetem zájmů. Pokud jde o běžnou formu (úplatkářství ve veřejných a soukromých službách) jedná se spíše o morální problém, kdežto když se jednájícím subjektem stává úřední osoba s rozsáhlými rozhodovacími pravomocemi, jejíž hmotný zájem se dostane do střetu s veřejnými zájmy, které je povinen hájit a respektovat je, může se jednat o trestné jednání. [2]

1.2 Příčiny vzniku korupce

Tím nejzákladnějším zdrojem korupce je lidská touha po zisku a také osobním úspěchu. Zjevně jí napomáhá deformace morálního a právního vědomí části populace, doprovázená nízkou kriminální citlivostí vůči úplatkářství a přesvědčení lidí o tom, že uspokojení potřeb lze pomocí úplatků dosáhnout snadněji než legální cestou. Korupce zde existuje odnepaměti a zřejmě bude přítomná i do budoucna. V mnoha případech se stala metodou zkrácení cesty

k úspěchu. Napomáhá tomu současný stav kontrolních systémů a již zažitý standard malých i velkých úplatků, v některých odvětvích obchodu.

Je vysvětlována nejrůznějšími příčinami. Podle původu jejich vzniku rozeznáváme příčiny pramenící např. v sociální změně (přechod od tradiční společnosti k moderní), v deficitech společenského vývoje (slabost státu, rozdíl ve výši příjmů, změna morálních norem, politická moc jako podmínka k získání bohatství), v monopolním postavení státu (vytvoření státních tříd) či způsobené faktory sociálně-psychologické nebo ekonomické povahy (nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou). [10]

Korupce samotná úzce souvisí se dvěma typy selhání – selhání institucí a selhání lidí. Její přítomnost či nepřítomnost nelze jednoznačně odvodit od např. kulturní historie země, ani od ekonomické úrovně, ale uvedené prvky v tom hrají důležitou roli. Prostor pro korupci vzniká tam, kde jsou pravidla neúplná, chybí nebo jsou nejasná. Vzniká zde poté problém, že jejich dodržování nelze vynutit žádnými sankcemi. [2]

Je definováno několik klíčových oblastí pro veřejnou správu, kde se korupce nejčastěji vyskytuje. Například ochrana informací (neoprávněné poskytnutí nedostatečně zabezpečených informací třetím stranám), uzavírání smluv (uzavření nevýhodné smlouvy pro stranu státu či neoprávněná změna smluvních podmínek), veřejné zakázky (zvýhodnění jednoho subjektu před ostatními prostřednictvím nastavených podmínek, které splní pouze předem vybraný jedinec), správní činnost a trestání (ovlivnění výše sankce či úmyslné zdržení nebo opomenutí přestupku až do promlčení) a prodej veřejného majetku (netransparentnost prodeje nebo manipulace s výběrovými řízeními).

1.3 Dělení korupce

Korupce se podle svých charakteristických rysů dělí do několika skupin. Zejména podle intenzity páchání, rozsahu a závažnosti, kde rozlišujeme **malou** (bagatelní) korupci, která je spojena s každodenním životem lidí a jedná se o drobné úplatky neposkytující jedincům zvláštní výhody (tato forma není považována za nebezpečnou) a **velkou** (závažnou, organizovanou), ze které plynou velké zisky. Vyznačuje se značným negativním dopadem na společnost a díky své promyšlené struktuře není snadno odhalitelná.

Dalším kritériem je oblast výskytu. Rozdělení forem v této části je na **vnitřní** (mezi zaměstnanci ve veřejné správě, není zde většinou smysl peněžního zisku), **politickou** (nepatřičné vztahy mezi veřejnou mocí a soukromým sektorem), **ve státní správě** (korupce se státním majetkem) a například v **soukromém sektoru** (často běžná součást konkurenčního boje –

klientelismus, prodej manažerských pozic). Pro lepší přehlednost se jednotlivé formy podle zvolených kritérií dají shrnout do tabulky (viz tabulka 1).

Tabulka 1: Klasifikace forem korupčního jednání

Zvolené kritérium klasifikace forem	Forma korupce
Intenzita páčání, rozsah a závažnost korupce	malá (bagatelní) korupce velká (organizovaná) korupce
Oblast výskytu korupce	korupce vnitřní, politická, ve veřejné správě a veřejném sektoru, v soukromém sektoru, v médiích, ve sportu
Využití soukromých prostředků k ovlivňování veřejných rozhodnutí	vlivová korupce administrativní korupce (podle pravidel a proti pravidlům)
Existence dohody mezi aktéry korupce	korupce přímá korupce nepřímá (zprostředkovaná)
Charakter subjektů korupčního vztahu	korupce základní (individuální) korupce organizovaná
Četnost korupčních vztahů	korupce ojedinělá korupce recidivující
Původ aktérů korupce	korupce domácí korupce importovaná
Teritorium rozsahu korupce	korupce regionální korupce národní (celostátní) mezinárodní korupce

Zdroj: [12]

Korupce je nebezpečná především pro svoje sekundární negativní dopady, které se projevují zvýšením cen zboží a služeb, snížením kvality zboží, prohlubuje se také zadlužení a celkově vede k hospodářskému, kulturnímu a morálnímu úpadku. Korupční transakce obvykle probíhají utajeně, nedají se dokumentovat klasickými metodami, ani formou přímého pozorování objektu.

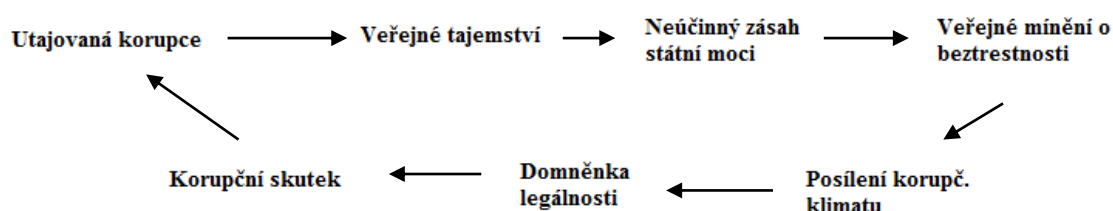
Také v ČR je korupce poměrně rozšířená. Existuje zde v mnoha podobách od malé až po organizovanou formu. Přítomnost malé korupce lze pozorovat například v příležitostných úplatcích a naopak velkou (organizovanou) ve výběrových řízeních ve veřejných zakázkách.

1.4 Korupční klima

Obecně vzato je to soubor neformálních kolektivních představ a zvyklostí, kde poskytování a přijímání úplatku znamená pro danou skupinu obyvatel samozřejmé a zvykově legitimní jednání.

Korupční klima má dvojitý efekt: a) působí navenek s cílem ovlivňovat veřejné mínění,
b) působí dovnitř a posiluje tím korupční mikrosystém.

Korupční klima však tvoří i uzavřený řetězec prvků v korupčním systému. Počátek je tvořen korupčním jednáním (zpravidla utajovaným), které ale po určitém čase přejde ve veřejné tajemství. Zde začne působit snaha státní moci zabránit korupci, ale ve skutečnosti je v řadě případů neúčinná. Neschopnost tomu zabránit a potrestat aktéry činu, posiluje veřejné mínění o beztrestnosti korupce a tím i samotné korupční klima. Ve veřejnosti vzniká domněnka o legálnosti korupce, která plodí další korupční skutek (viz obrázek 1).

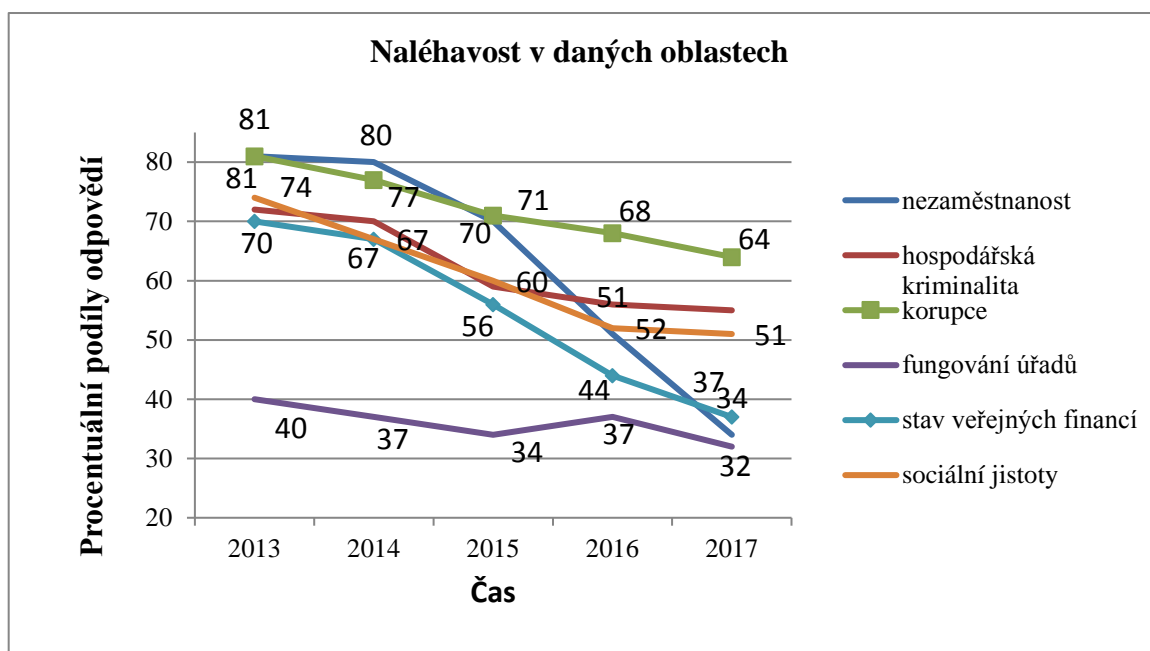
Obrázek 1: Řetězec prvků korupčního systému.

Zdroj: [2]

Termín korupční klima zahrnuje dva prvky. Jednak značí, do jaké míry je korupční chování samozřejmým, tedy jak moc a jak často mají lidé tendenci řešit problémy úplatkem. Zároveň vyjadřuje míru tolerance takového chování mezi lidmi. V podmínkách ČR lze uvažovat o takových oblastech, jakými jsou například výkon státní správy a samosprávy, převody státního majetku, přidělování dotací apod. Pravděpodobnost výskytu korupčního jednání je možno očekávat tam, kde dochází k manipulaci s penězi či k rozdělování finančních prostředků. Největší výskyt korupčního jednání je v poslední době zaznamenán při správě věcí veřejných (konkurzy, zadávání či uzavírání výběrových řízení či při udělování například státních zakázek).

Pro zmapování korupčního klimatu v ČR byl pro jeho jednoduchost vybrán výzkum s názvem **Naše společnost**, který každoročně realizuje Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. v rámci projektu Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. Výzkum obsahoval otázku, v níž obyvatelé ČR hodnotili „Jak moc je naléhavé zabývat se letos vybranými oblastmi.“ Možnosti

odpovědi byly: „není to naléhavé“, „je to docela naléhavé“, „je to velmi naléhavé“ a „nevím“. Dlouhodobý vývoj odpovědí na tuto otázku je přiblížen v obrázku 2, kde jsou znázorněny procentuální podíly odpovědi „je to velmi naléhavé“. Lze pozorovat, že obyvatelstvo nejvíce sužuje otázka nezaměstnanosti, avšak hned za ní se objevuje pojem korupce, která se v posledních pěti letech pohybovala na vysokém postu v rostoucím trendu. Zatímco se u občanů stává nezaměstnanost méně naléhavou, na odiv se dostává vysoká míra hospodářské kriminality, sociální jistoty a stav veřejných financí. U všech vybraných veličin lze přesto říci, že je zde patrný klesající trend a tím naděje na zlepšující se prostředí.

Obrázek 2: Procentuální podíly odpovědi „je to velmi naléhavé“ za jednotlivá období

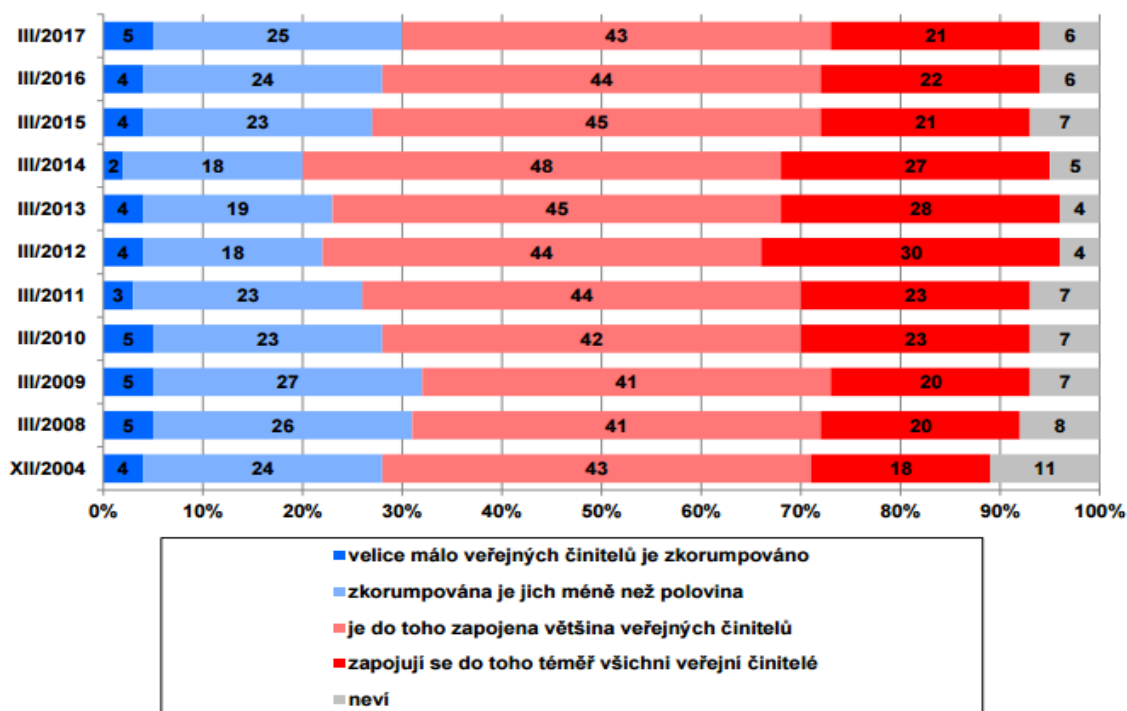
Zdroj: Vlastní zpracování [37],[38],[39],[40],[41]

Ve výzkumech podobného tématu společnosti GfK Czech Republic jsou zkoumané otázky děleny na dvě kategorie: míru akceptování korupčních norem a míru jejich respektování. Veličiny jsou porovnatelné v čase, díky pravidelnosti provádění výzkumu, které započalo v roce 1998 a již v tomto roce označilo dávání úplatků za nemorální 85 % respondentů, v roce 2009 už ale pouze necelé tři čtvrtiny (74 %). Respondentů, kteří zavrhnou korupční chování a odsuzují ho, tedy pozitivně ubývá. Téměř třetina respondentů (30 %) zastává názor, že kdo může brát úplatky a nečiní tak, škodí sobě i své rodině. Tato skupina se navíc v poslední době poměrně rychle rozrůstá, mezi lety 2006 a 2009 se zvýšil počet takto smýšlejících lidí o 9 %. Dokonce až 63 % občanů ČR souhlasí s výrokem, že „každý je úplatný“. Vzhledem k tématu akceptování korupčních norem, lze tedy říci, že mezi lidmi míra tolerance korupčního jednání poměrně

výrazně roste. Stále však zůstává větší část, která korupci odsuzuje, považuje ji za nemorální a není ochotna se s ní smířit.

O posílení korupčního klimatu hovoří vzrůstající tolerance ke korupčnímu jednání. Celých 50 % občanů souhlasí s tím, že když už nezbyvá jiná možnost, člověk se nemá bát dát úplatek (tato hodnota vzrostla z 39 % v roce 2006 na 50 % v roce 2009). Vysoká tolerance ke korupčnímu chování je také umocněna faktem, že lidé určité formy korupce za korupci ani nepovažují. Jde zejména o malou (bagatelní) korupci, ke které často dochází například při návštěvě lékaře při předání „pozornosti“. Za alarmující číslo lze považovat, že 63 % obyvatel ČR považuje úplatky za samozřejmou součást života. Necelá polovina lidí (48 %) je přesvědčena o tom, že by v našem státním aparátu bez korupce (ve formě úplatků) nefungovalo ani to, co dnes ještě funguje. Nadpoloviční část obyvatel (65 %) zaujímá negativní postoj v oblasti veřejných zakázek a souhlasí s výrokem, že bez úplatku žádná společnost státní či obecní zakázku nedostane. [26]

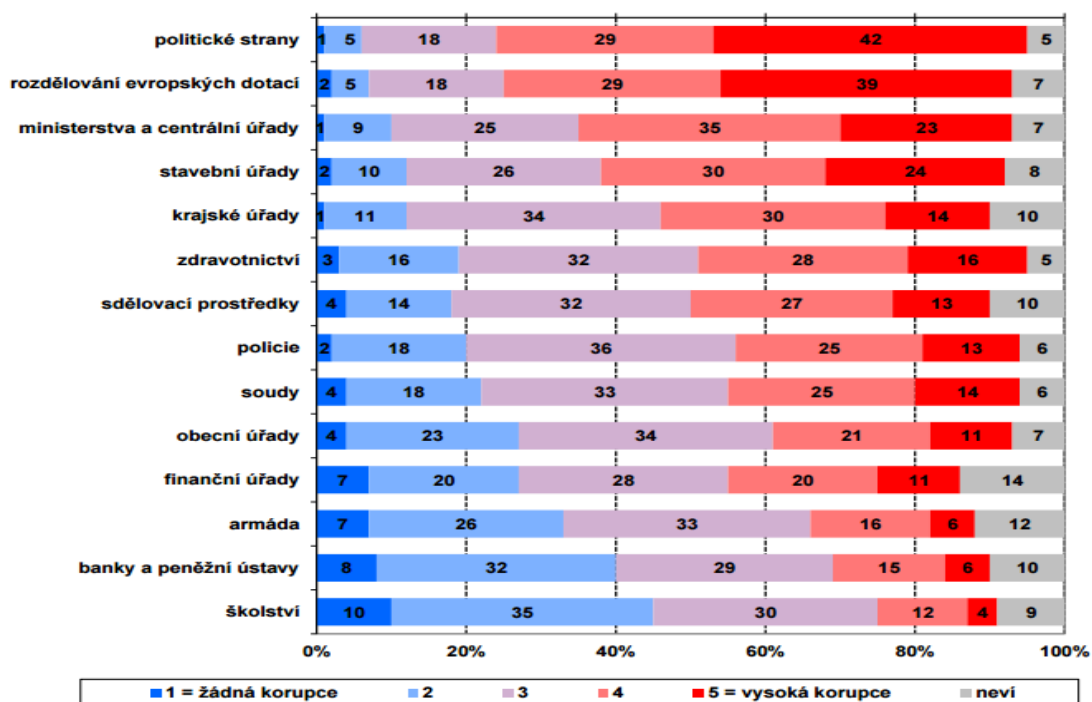
Centrum pro výzkum veřejného mínění také v březnu 2017 vydal studii, kde občané vyjadřovali svůj názor na rozšíření korupce v ČR a zároveň hodnotili míru korupce u vybraných institucí a oblastí veřejného života. Pro lepší znázornění je v obrázku 3 vidět, že pouze 5 % respondentů se domnívá, že velice málo veřejných činitelů je zkorumpováno. O zapojení téměř všech těchto činitelů do korupce je naopak přesvědčeno 21 % dotázaných. Po srovnání s výsledky z minulých šetření vyšlo najevo, že česká veřejnost je k míře korupce dlouhodobě skeptická a více se přiklání k názoru o zkorumpovanosti většiny nebo téměř všech veřejných činitelů.

Obrázek 3: Rozšířenost braní úplatků a korupce mezi veřejnými činiteli

Zdroj: [43]

Jak napovídá obrázek 4, z celkového srovnání různých institucí a oblastí veřejného života panuje největší skepse občanů v případě korupce v rámci politických stran, kde necelá třetina (29 %) ji označuje jako téměř nejvyšší a 42 % dotázaných jako nejvyšší (tedy ji hodnotí známkou 4 nebo 5). Ze sledovaných institucí jako relativně nejméně zkorumpované je občany hodnoceno školství, kterému 45 % občanů dává známku 1 nebo 2. Jako relativně málo zasažené korupcí pak vnímá česká veřejnost banky a peněžní ústavy, které hodnotily dvě pětiny (40 %) dotázaných jako vůbec nebo málo zkorumpované.

Obrázek 4: Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života

Zdroj: [43]

Velmi podobně vycházejí výsledky výzkumu agentury GfK o korupčním klimatu v ČR z roku 2009, kde se z hlediska výskytu korupce na první místo dostaly taktéž politické strany, které za nejkorumpovanější označilo 22 % respondentů. Politické strany se v tomto průzkumu na vrchol žebříčku dostaly poprvé a poprvé tak předstihly úřady (17 %), které obsazují první místo již od roku 1998. Dále se lidem jako prostředí nejvíce zasažené korupcí jeví ministerstva (14 %) a vláda (10 %). Nejméně často si lidé spojují korupci se školstvím, celníky, neziskovým sektorem a bankovníctvím. [26]

Výše uvedené průzkumy nelze lehce jednoznačně shrnout. Na jedné straně, zejména mezi roky 2006 až 2009, výrazně vzrostl počet lidí tolerujících korupci (rezignujících na její odmítání) a objevilo se vysoké procento respondentů, kteří berou korupci jako nutné zlo. Naopak na druhé straně, jak je uvedeno v dřívějším textu, poměrně vysoká část obyvatel považuje korupci za závažný problém, který vyžaduje pozornost a následné řešení. Jako hlavní příčinu tohoto morálního rozporu lze identifikovat absenci pozitivních vzorů, které by nás vedly k lepšímu chování a smýšlení o korupci, jako o něčem, čemu se vyvarovat. Protikorupční politika je u nás primárně záležitostí politické reprezentace a jejího nastaveného systému. Posilování negativního pocitu odporu proti jakékoli formě korupce je také úzce svázáno s efektivitou represivních složek. Pro posílení protikorupčních postojů jsou důležité jasné příklady potvrzující, že se korupční chování nevyplácí, natož aby bylo odměňováno.

1.5 Způsoby měření korupce

Pro lepší pochopení forem korupce, jejich příčin i důsledků a nalezení efektivních prostředků pro boj s ní je nezbytné najít účinný způsob měření a vyhodnocování tohoto jevu. Ačkoliv v současnosti již existuje celá řada alternativních a sofistikovaných metod, korupce je jev latentní a z koncepčního hlediska se měří jen velice obtížně. Výskyt korupce je často spojen s časem, velikostí a lidnatostí země. Jelikož se jen těžko dohledávají číselná data o počtu přijatých úplatků či případů klientelismu, indikátory měření úrovně korupce jsou ve větší míře založeny na tzv. měkkých datech (získaných informacích). Využívá se zpravidla kvalitativních sociologických postupů, kde jsou data vnímání korupce získávána na základě zvláštních průzkumů, zejména dotazníkových šetření názorů firem nebo obyvatel. Způsoby hodnocení lze rozdělit do několika skupin a to především na:

- **expertní hodnocení**, kde jak název napovídá, tuto skupinu metodických přístupů reprezentují názory expertů (mohou jimi být například ratingové agentury či konzultanti mezinárodních institucí),
- **šetření mezi obyvateli** - ke zpracování údajů se zde používají standardní statistické metody, nevýhodou těchto průzkumů je, že mohou být ovlivněny ekonomickou či politickou situací v dané zemi, avšak na druhou stranu jsou průzkumy prokazatelné, protože korupce se této části obyvatel dotýká nejvíce a respondenti jsou lépe znalí domácího prostředí a do této skupiny spadá např. globální barometr korupce (viz kapitola 1.5.1),
- **složené indexy**, které vznikají na základě sjednocení několika již existujících indikátorů o stavu korupce, jejich výhodou je, že pojmu více hledisek a informací - mezi nejznámější patří např. index CPI (index vnímání korupce – viz kapitola 1.5.2).

1.5.1 Global Corruption Barometr

Global Corruption Barometr je roční ukazatel založený výhradně na průzkumech veřejného mínění, který dokáže specifikovat oblasti, v nichž je vnímání korupčních praktik nejvýraznější. Úkolem tohoto barometru je poukázat na oblasti (jednotlivé země), ve kterých občané vnímají obsah korupce nejvíce. Ve výzkumech však údaje z několika zemí chybí, protože místní úřady nepovolily některé otázky dotazníku. Informace pro zpracování indexu se získávají osobními rozhovory, formou tištěných nebo on-line dotazníků či telefonickým dotazováním. Od prvního vydání Globálního barometru korupce se forma v malé míře změnila. Některé otázky byly změněny, jiné vyřazeny a nahrazeny otázkami novými. [12]

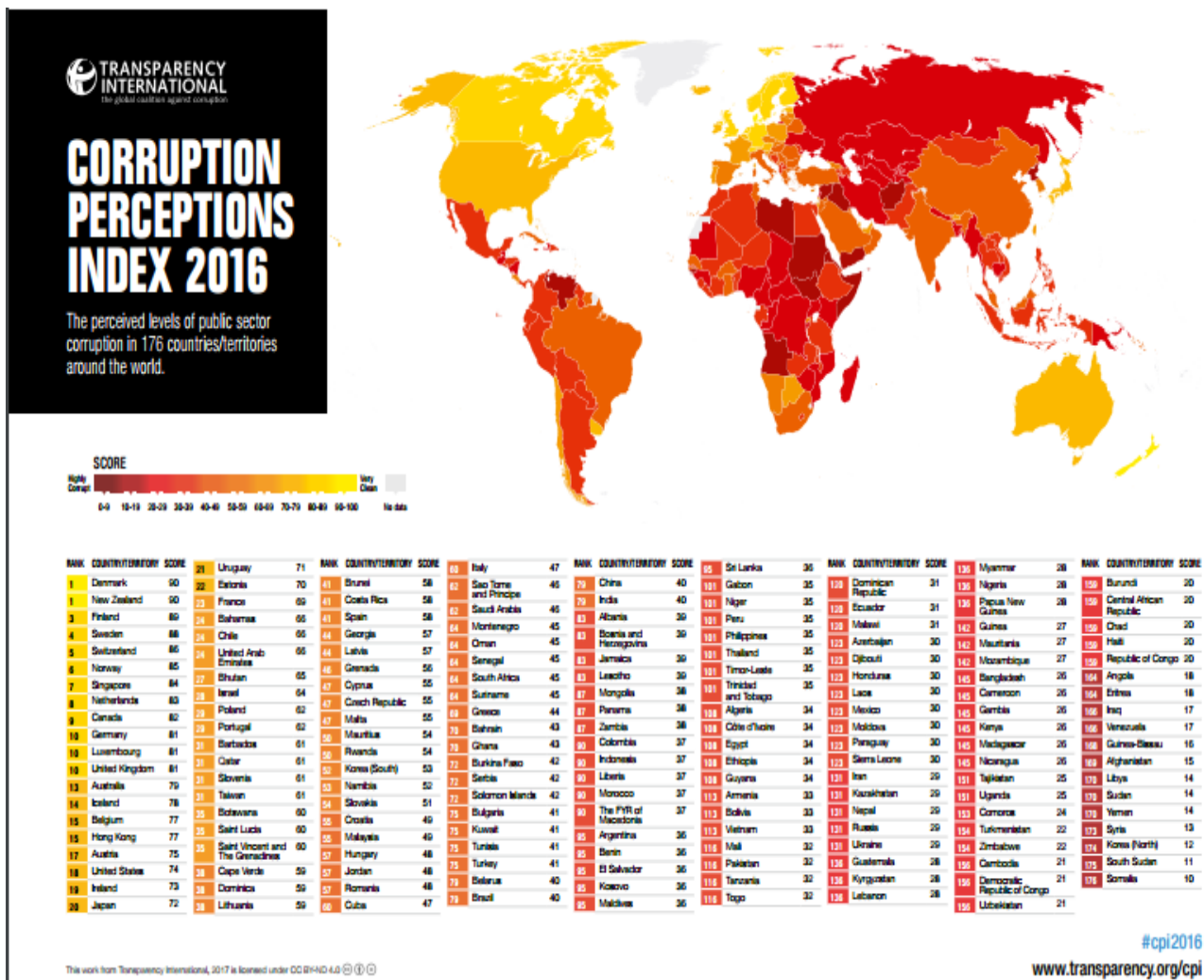
Globalbarometr je původně inspirovaný evropským průzkumem veřejného mínění, který byl používán v 70. letech ke sledování postoje, který zastávalo Evropské společenství; nové regionální barometry umožnily inovativní přístupy a odhalily tím, jak světové velmoci prochází rychlými politickými a ekonomickými změnami. Jak se postupně zapojují další části světa do sítě hodnocení Globalbarometru, je datová základna stabilnější a výsledky jsou srovnatelné a spolehlivé. Průzkumy Globalbarometru nyní zahrnují 3 kontinenty, více než 48% světové populace, a stále se rozšiřují. [14]

Podle výsledků z roku 2015/2016 průzkum kladl otázky typu: Jak se podle vašeho mínění v zemi změnil postoj ke korupci v období posledních 4 let? Patří korupce mezi 3 největší problémy, kterým čelí Vaše země? Jaké je podle vás procento zkorumpovaných lidí v parlamentu? apod. Napříč oblastí je většina přesvědčena, že je korupce na vzestupu.

ČR se tohoto průzkumu účastnila také a výsledky potvrzují vysoké procento vnímání přítomnosti korupce. Z dotázaných celkem 41 % respondentů odpovědělo, že korupce patří mezi 3 největší problémy, kterým naše země čelí a v celkovém pořadí mezi zeměmi Evropy jsme se umístili na 13. místě. Čtvrtina lidí (25 %) si myslí, že všichni nebo alespoň většina členů parlamentu je činná v korupčním jednání. Neuvěřitelných 67 % dotázaných odpovědělo, že úsilí vynakládané současnou vládou na potlačení korupce je velmi špatné. Napříč evropskou částí dotazovaných zemí jsme se umístili na 9. místě mezi Itálií a Kosovem. Z průzkumu také vzešlo, že 9 % českých domácností v posledních 12 měsících použilo úplatky při přístupu k základním službám jako je oblast veřejných služeb a to především policie, státní agentury vydávající úřední dokumenty, civilní soudy, veřejné vzdělávání (základní a střední), veřejné vzdělávání (odborné), veřejná zdravotní péče, veřejné organizace pro dávky v nezaměstnanosti a organizace pro sociální zabezpečení.

1.5.2 CPI

Index vnímání korupce (Corruption Perception Index) od roku 1995 sestavuje v jednorozměrných intervalech mezinárodní nevládní organizace Transparency International a Goettingenská univerzita v Německu. Index každoročně zachycuje aktuální pohled na korupci ve veřejném sektoru. Konečné hodnocení zemí na základě CPI, řadí země podle stupně vnímání korupce s použitím stupnice 0–100, kde 100 označuje zemi téměř bez korupce a 0 znamená vysokou míru korupce.

Obrázek 5: CPI 2016

Zdroj: [18]

Jedná se o index s velmi rozsáhlou datovou základnou, protože ze skoro 200 suverénních států jich zabírá 176 (viz obrázek 5). V tomto hodnocení se na prvním sdíleném místě umístilo Dánsko a Nový Zéland (90 bodů), na druhém místě Finsko, které dosáhlo 89 bodů a na třetím místě Švédsko s 88 body. První pěti států doplňuje Švýcarsko s 86 body. Ve středu žebříčku se drží pobaltské státy nebo například sousední Polsko (13. příčka, 62 bodů) či Slovensko, které je na 22. místě s 51 body. Mezi posledními v seznamu se potom objevují státy jako Somálsko, Severní Korea nebo Jižní Súdán. ČR se v průzkumu umístila na 47. místě s bodovým ohodnocením 55 spolu s Kyprem a Maltou. V porovnání s loňskými výsledky se ČR propadla o 10 míst.

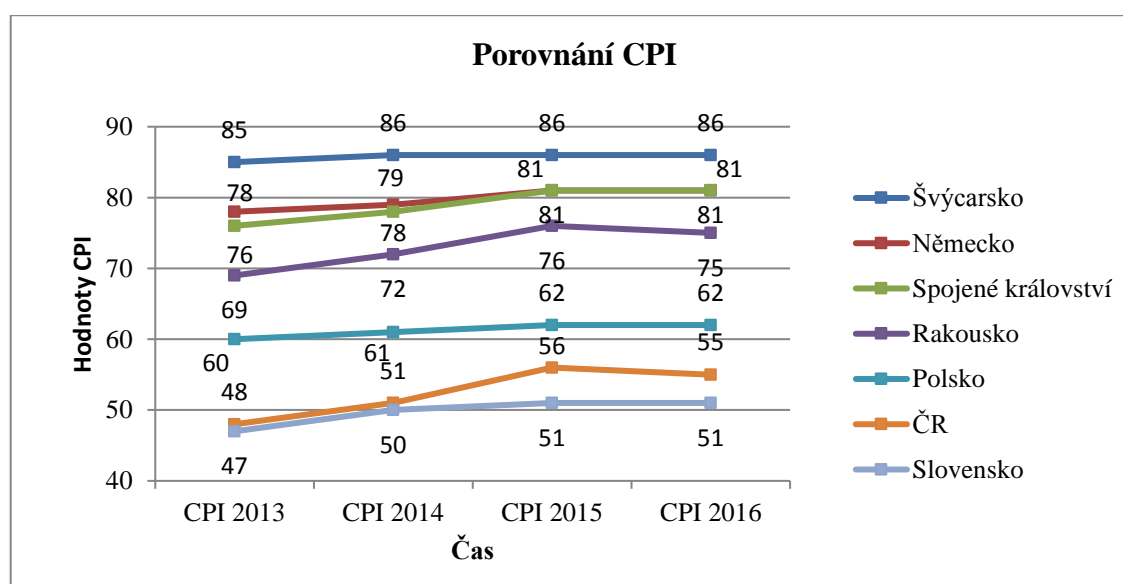
Výše uvedený obrázek 5 znázorňuje situaci indexu v roce 2016. Jelikož se sestavuje pravidelně každým rokem, je pro porovnání nezbytné uvést také stav v předchozích letech. Postupný vývoj indexu ČR naznačuje tabulka 2 a graf 6. Vybrány jsou pro srovnání některé státy

střední Evropy, které je vhodné porovnávat s naší ekonomikou díky geografické poloze a historii. Konkrétně se jedná o státy Švýcarsko, Německo, Spojené království, Rakousko, Polsko a Slovensko. Uvedená data jsou v rozmezí let 2012 až 2016 a představují hodnotu indexu vnímání korupce za daný rok.

Tabulka 2: Porovnání CPI 2013-2016

	CPI 2013	CPI 2014	CPI 2015	CPI 2016
Švýcarsko	85	86	86	86
Německo	78	79	81	81
Spojené království	76	78	81	81
Rakousko	69	72	76	75
Polsko	60	61	62	62
ČR	48	51	56	55
Slovensko	47	50	51	51

Zdroj: Vlastní zpracování [16],[17],[18]

Obrázek 6: Porovnání CPI

Zdroj: Vlastní zpracování tabulky 3

Výsledky ČR od roku 2012 odráží hluboce rozloženou státní správu, špatné fungování politických stran a nedotažení klíčových priorit protikorupční politiky. Podle předního experta ze společnosti Transparency International Davida Ondráčka se ČR dlouhodobě potýká s absencí priorit protikorupční strategie a to zejména zákona o úřednících, o financování politických stran či státním zastupitelství. K nadměrnému plýtvání dochází v oblasti evropských fondů, v absenci regulace vodárenství či v hospodaření státních hmotných rezerv. [28]

Jak lze z grafu 6 odečíst, postavení ČR se v roce 2015 dramaticky zlepšilo, když se na žebříčku států posunula z 53. na 37. místo ve světě. V celkovém hodnocení dosáhla hodnoty 56 bodů. Po několika letech propadu se již druhý rok po sobě zlepšovala. Zatímco v roce 2014 zlepšení o 3 body představovalo posunutí o 4 místa v žebříčku, v roce 2015 zlepšení posílilo o dalších 5 bodů a tím pádem o 16 míst žebříčku. [16]

Za rok 2016 se však znovu propadla a to o 10 bodů oproti loňskému roku. Obsadila sdílenou 47. příčku s indexem 55 bodů společně s Kyprem a Maltou. Ve srovnání s členskými zeměmi EU si ČR nepatrně polepšila a obsadila sdílenou 19. pozici. ČR ztratila oproti loňskému výsledku pouze bod, avšak v konečném hodnocení se propadla o 10 příček. [17]

1.6 Korupce a právní řád ČR

I přesto, že je pojem korupce velmi dobře znám, není definován v žádném platném znění našeho právního řádu. Nicméně existuje celá škála trestných činů nazvaná „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“ definovaných v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), které umožňují dostatečným způsobem postihovat všechny korupční aktivity uvedené především v části druhé hlavy X. trestního zákoníku. Zejména pak podle dílu 3 „Úplatkářství“ jde o trestný čin podle: **§331 Přijetí úplatku, §332 Podplácení, §333 Nepřímé úplatkářství, §334 Společné ustanovení** (vymezuje pojmy „úplatek“, „úřední osoba“ a „obstarávání věci obecného zájmu“).

Kromě úplatkářství je v právním řádu zakotveno několik dalších skutkových podstat trestných činů, které definují korupční chování. Protože rozhodující prostor a hlavní nebezpečí korupce leží v oblasti veřejné správy včetně moci zákonodárné a moci soudní, jde především o vybrané činy úředních osob podle části druhé hlavy X. dílu 2 trestního zákoníku „Trestné činy úředních osob“: **§329 Zneužití pravomoci úřední osoby, §330 Maření úkolů úřední osoby z nedbalosti.**

K trestným činům, které mají znaky korupčního chování, lze řadit také trestné činy: **§180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji, § 255 Zneužití informace a postavení v obchodním styku, §256 Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, §257 Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži, §258 Pletichy proti veřejné dražbě**, případně některé další skutkové podstaty obsažené zejména v hlavě VI. a X. zvláštní části trestního zákoníku. [15]

Následující tabulka číslo 3 znázorňuje stav výše uvedených skutkových podstat. Jsou zde uvedena data za období leden 2013 až prosinec 2016, která se týkají některých úseků kriminality v oblasti korupce a trestné činnosti, která poskytla Otevřená společnost, o.p.s. spolupracující s

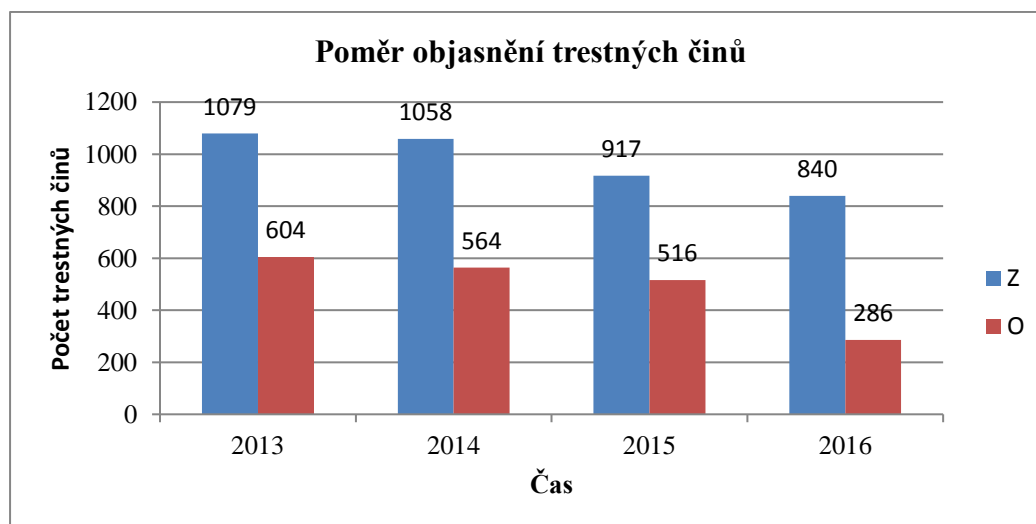
Policií ČR, která jí každý měsíc dodává nové údaje. Jedná se tedy o zpracování oficiální policejní statistiky. Za jednotlivé roky v rámci celé ČR je vybráno 10 oblastí korupce a znázorněn počet zjištěných (Z) a z toho objasněných (O) případů.

Tabulka 3: Trestné činy v ČR v oblasti korupce (2013-2016)

	2013		2014		2015		2016	
	Z	O	Z	O	Z	O	Z	O
Úplatkářství – přijímání úplatku	90	66	63	32	59	34	26	13
Praní špinavých peněz	435	154	575	279	471	220	573	147
Zvýhodňování věřitele	52	24	49	27	27	10	40	9
Úplatkářství – nepřímé	8	7	4	2	8	8	0	0
Úplatkářství- podplácení	184	155	118	94	123	107	72	62
Pletichy při veřejné soutěži a dražbě	96	66	63	35	67	49	29	10
Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	9	8	7	6	18	9	4	2
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	10	5	5	3	3	2	3	1
Zneužití informace a postavení obch. styku	28	6	44	20	22	5	23	8
Zneužití pravomoci úřední osoby	167	113	130	66	119	72	70	34
Celkem	1079	604	1058	564	917	516	840	286

Zdroj: [35]

Z posledního řádku tabulky 3 byl vytvořen graf 7 pro názornost úspěšnosti objasňování. V součtu bylo mezi roky 2013 až 2016 zjištěno 3894 trestných činů z výše znázorněných skupin. Z toho 1970 bylo úspěšně odhaleno a objasněno. Snadno se dá dopočítat, že jde zhruba o poloviční úspěšnost. Naopak plusem je v tomto zkoumaném vzorku patrný klesající trend ve výskytu trestných činů a v závislosti na tom i těch objasněných. V souvislosti se skutkovou podstatou uvedených činů se dá usoudit, že kriminalita je rovnoměrně rozšířená jak v soukromém tak veřejném sektoru.

Obrázek 7: Poměr objasnění trestných činů

Zdroj: Vlastní zpracování podle [35]

2 DAŇOVÉ ÚNIKY

„Odhalen další daňový únik v oblasti propagace“... „Firma si krátila daně“... „Další velký daňový únik tentokrát za 100 mil. Kč“... „Podnikatelé podvádí s fakturami“ atd. Větší či menší daňové úniky se objevují dnes a denně. Zprávy se objevují v řadě tiskovin i na internetových portálech. Tento prohřešek patří mezi nejčastější podvody v zemi a napomáhá tomu snadnost provedení a svádí občany i firmy k rychlému obohacení. Na druhou stranu je zde také riziko rychlejšího odhalení. Veškerému nekalému jednání napomáhá ustanovení daňového systému ČR a systému výběru daní obecně.

Naneštěstí neexistuje žádné přesné vymezení, zda obohacení se na krácení daní je legální či nikoli. Daňové úniky se v odborné literatuře rozlišují jako tzv. tax avoidance a tax evasion. Rozdíl mezi těmito termíny je v jejich legálnosti. Tax avoidance znamená vyhýbání se placení daní. Jedná se o legální aktivity, které vedou k minimalizaci odvedené daně, a to využíváním všech dostupných zákonných ustanovení včetně uplatnění veškerých výjimek a daňových úlev, ale také i využití mezer v daňových zákonech a souvisejících předpisech. Na rozdíl od tax avoidance je tax evasion, neboli daňový únik, považován za nelegální činnost, za kterou může být daňový poplatník postižen. Daňový poplatník sklouzává od neúmyslné chyby k využití daňových zvýhodnění; od pouhého neodvedení zdanitelného plnění k obratné manipulaci se zákony, až skončí u zneužití práva a daňového podvodu jako takového. Dokonce i u omylu poplatníka existuje problém přesného vymezení rozsahu. [11]

2.1 Daňový systém ČR

2.1.1 Daň

Daň nemá v českém právu zákonnou definici, v odborné literatuře je vymezena jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu a je neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti). [3]

Daň se obecně vyměřuje ze základu daně, což je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, z níž se poté vyměřuje samotná daň. Pro různé typy daně se základ daně liší. Např. u daně z příjmů je základem daně zisk, u spotřebních daní určitý objem zboží vyjádřený v peněžní hodnotě. Zároveň se základ daně vyměřuje i pro určitý čas, kterému říkáme daňové období, což je interval, za který se stanovuje daňový základ.

Daňová soustava ČR se svými hlavními znaky moc neliší od většiny vyspělých evropských zemí. Daňový systém ČR tvoří daň z přidané hodnoty, spotřební a energetické daně, daně z příjmů právnických a fyzických osob, daň z nemovitosti, daň dědická, darovací, silniční a z převodu nemovitostí. Mezi další velké položky příjmů do státního rozpočtu patří zejména sociální pojištění a místní poplatky.

Obecně se daňový systém dělí na daně přímé a nepřímé. Přímé daně jsou například:

- **Daň z příjmů fyzických osob** – podle zákona č. 586/1992 Sb. zákon o daních z příjmů v účinnosti od 1. 1. 1993 činí daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a o odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů 15%. Stanovena je zvlášť sazba pro daň vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně z příjmů fyzických osob plynoucích ze zdrojů na území ČR a stanovení horní (nejvyšší) sazby u této daně ve výši 15 %.
- **Daň z příjmu právnických osob** – dle znění výše uvedeného zákona sazba daně činí 19 %, pokud není stanoveno jinak. Daň se vypočte jako součin základu daně sníženého o položky snižující základ daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celé tisíce Kč dolů a sazby daně. Právnické osoby platí zálohy na daň a následující rok podávají daňové přiznání s vyúčtováním daně z příjmů. Každý poplatník daně z příjmů právnických osob si může vybrat mezi rovnoměrným a zrychleným odpisováním hmotného majetku, přičemž doba odpisování se v závislosti na odpisové skupině pohybuje mezi třemi až padesáti lety.
- **Dan z nemovitosti** - jsou jí zatíženy pozemky a stavby. V případě pozemků je základem daně buď výměra pozemku, nebo cena pozemku. Sazba daně závisí na kvalitě pozemku, jeho umístění a na způsobu jeho využití. V případě staveb je základem daně jejich zastavěná plocha, sazba daně závisí na druhu a způsobu využití stavby. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Vše se řídí zákonem č. 338/1992 Sb. zákon o dani z nemovitých věcí v účinnosti od 1. 1. 1993.
- **Silniční daň** – podle zákona č. 16/1993 Sb. zákon o dani silniční v účinnosti od 1. 1. 1993 jsou zatížena pouze vozidla, která jsou používána nebo určena k podnikání. Vozidla používaná výlučně pro osobní potřeby jsou od daně osvobozeny. Sazby daně jsou stanoveny jako pevně dané roční částky. V případě osobních vozidel závisí výše daně na zdvihovém objemu motoru vozidla, zatímco v případě nákladních vozidel na počtu náprav a celkové hmotnosti. Zákon stanoví také zvláštní poplatek za užívání dálnic, který jsou povinna platit všechna vozidla užívající dálnice bez ohledu na jejich

účel (tj. jak vozidla užívaná jak pro účely podnikání, tak i vozidla užívaná pro osobní potřeby).

- **Daň darovací a dědická** – podle zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník v účinnosti od 1. 1. 2014 sazby dědické a darovací daně se pohybují od 0,5 do 40 % a jejich výše je stanovena v závislosti na vztahu mezi zůstavitelem/dárce a nabyvatelem (dědicem nebo obdarovaným). Dědictví mezi dětmi a rodiči dani nepodléhají.

Mezi nepřímé daně patří zejména:

- **Daň z přidané hodnoty** – podle zákona č. 235/2004 Sb. zákon o dani z přidané hodnoty v účinnosti od 1. 5. 2004 a současně v závislosti na příslušné předpisy EU této dani podléhá naprostá většina zboží a služeb. Povinnost registrace je stanovena osobám, jejich roční obrat přesáhl 1 mil. Kč. Daň je placena měsíčně nebo čtvrtletně v závislosti na výši obratu plátce daně. U zdanitelného plnění nebo přijaté úplaty se uplatňuje:
 - a) základní sazba daně ve výši 21 %,
 - b) první snížená sazba daně ve výši 15 % na služby jako je například hromadná doprava, úprava a rozvod vody, ubytovací služby a na zboží typu potravin, nápojů a krmiv, zdravotnických potřeb a léků či dětské autosedačky,
 - c) druhá snížená sazba daně ve výši 10 % na zboží kojenecké výživy, tiskopisy, mlýnské výrobky a očkovací látky.
- **Spotřební daň** – je upravena zákonem č. 353/2003 Sb. zákon o spotřebních daních v účinnosti od 1. 1. 2004 a vztahuje se na minerální oleje, líh, pivo, víno a tabákové výrobky. Daně jsou stanoveny pevnými sazbami (s výjimkou cigaret, kde jsou tvořeny kombinací pevné sazby a procentuální částky z konečné maloobchodní ceny). Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc.
- **Cla** [20], [67]

Přehled celkového úspěchu výběru daní za roky 2012 až 2016 lze spatřit v tabulce 4. Vláda se stále snaží přinést do státního rozpočtu co nejvíce financí a je vidět, že trend výběru daní je stále rostoucí.

Tabulka 4: Inkaso daní v mil. Kč (2013 - 2016)

Daň	2013	2014	2015	2016
Daň z přidané hodnoty	308 461	322 879	331 836	349 460
Daň z příjmů právnických osob	113 052	123 179	138 140	156 401
Daň z příjmů vyb. srážkou	20 488	24 029	25 099	24 462
Daň silniční	5 273	5 539	5 814	5 970
Daň dědická	76	59	31	10
Daň darovací	108	74	-4 434	-351
Daň z převodu nemovitostí	8 894	3 686	210	176
Daň z nabytí nemovitých věcí		5 600	10 982	12 697
Ost. příjmy, odvody, pok. a popl.	1 869	2 287	3 749	4 172
DPFO – podnikatelů	2 680	1 128	2 498	6 849
DPFO ze záv. činnosti	126 134	130 867	136 125	149 392
Daň z nemovitých věcí	9 847	9 910	10 313	10 582
Odvod z elektřiny ze slun. záření	5 817	2 042	1 932	1 926
Odvod z loterií §41b odst.1	2 076	1 713	1 938	2 448
Odvod z loterií §41b odst.2,3,4	5 981	6 209	6 162	8 004
C E L K E M	610 757	639 199	670 396	732 197

Zdroj: [62]

2.1.2 Funkce daně

Alokační – uplatňuje se tehdy, když trh vykazuje neefektivní alokaci zdrojů. Efektivita je definována jako stav, kdy při daném ekonomickém uspořádání nemůže nastat změna, při níž by někdo získal, aniž by někdo jiný ztratil. V ČR je alokační funkce daní zakotvena v zákonech a legislativním rámci od odvodu daní soukromými subjekty na základě daňové povinnosti až po rozpočtové určení vybraných daní ve veřejných rozpočtech. Základem je srozumitelný a přehledný systém právních norem, avšak jejich současný stav v oblasti daňového práva je veřejností považován za chaotický. Velké množství novel prakticky nutí každého plátce daně obrátit se na specialisty pro daňové poradenství, což přináší další náklady na odvedení daně.

Distribuční – zkoumá efektivní využívání zdrojů při daném rozdělení důchodů a struktuře spotřebitelských preferencí. Přerozdělování se uskutečňuje bezprostředně pomocí

a) daňově transferového mechanismu, který kombinuje progresivní zdanění vysokých příjmů s dotacemi domácnostem s nízkými příjmy,

b) progresivními daněmi, z jejichž výnosu se financují veřejné statky, zejména levné bydlení, které zvýhodňuje domácnosti s nízkými příjmy,

c) kombinací zdanění zboží, které nakupují spotřebitelé s vyššími příjmy, a dotací zboží, které nakupují zejména vrstvy s nízkými příjmy.

Základní zásady rozdělování či přerozdělování jsou spojeny s principem solidarity. V právních předpisech lze vysledovat solidaritu „bohatých“ s „chudými“, zdravých s nemocnými, pracujících s nezaměstnanými, lidí v produktivním věku s lidmi v poproduktivním věku, rodin bez dětí s rodinami s dětmi a další. Konkrétně lze solidaritu „bohatých“ z „chudými“ spatřovat například v nastavení progresivní daně z příjmů fyzických osob a následně většího odvodu prostředků do státního rozpočtu, ze kterého plynou prostředky mimo jiné také na „chudé.“

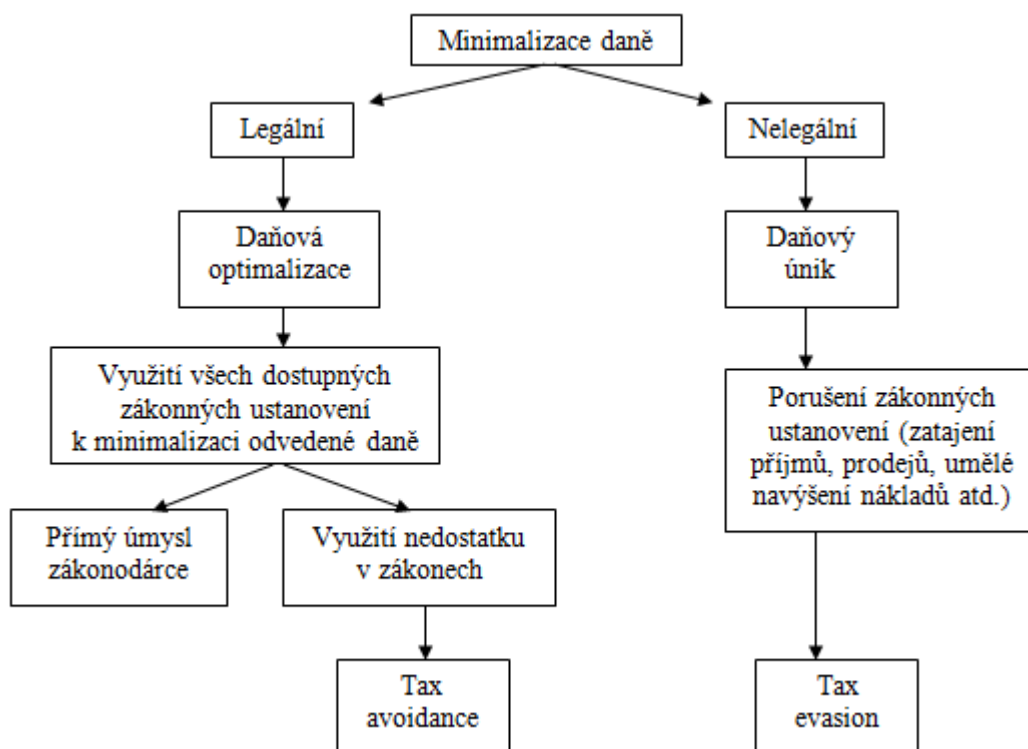
Stabilizační – udržení makroekonomické rovnováhy, kde se agregátní nabídka rovná agregátní poptávce při současné stabilitě cenové hladiny, vysoké zaměstnanosti a vyrovnané obchodní bilanci a trvalém hospodářském růstu. Stabilizační funkci v ekonomice ČR velmi dobře plní progresivní daň z příjmů fyzických osob. V období hospodářského růstu se poplatníci díky zvýšení platů dostávají do vyšších platových škál, takže se podíl zdaněných důchodů zvyšuje. Následkem toho poptávka soukromého sektoru neroste úměrně růstu národního důchodu, ale méně. [8]

2.2 Definice daňového úniku podle zákona

Trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle §240 trestního zákona lze spáchat velmi různorodými způsoby. Například na základě zkrácení daně ve větším rozsahu nebo vylákání daňové výhody. Může se tak stát jednak jednáním v podobě různých operací v účetních a daňových dokladech a jednak opomenutím zákonných povinností (například nepodání daňového priznání). Obě alternativy tohoto trestného činu spočívají v jednání podvodného charakteru, kterým se buď v rozporu se skutečností a se zákonem zkracuje plnění poplatníka (plátce) daně vůči státu či jinému příjemci daně, anebo se předstírají skutečnosti, z nichž má vyplynout povinnost státu nebo jiného subjektu poskytnout platbu poplatníkovi (plátcí) daně.

Trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby může mít i formu pokračování v trestném činu, zejména v případě zkrácení daně za více zdaňovacích období jdoucích po sobě. V takovém případě se rozsah zkrácení sčítá. Zkrácená daň nebo vylákaná výhoda na dani představuje škodu jako znak přísnější právní kvalifikace.

Daňový únik se může zaměřovat s pojmem daňová optimalizace, která je legální a jedná se o uznatelné minimalizování povinných daňových odvodů. Pro lepší pochopení obou pojmů, je diference těchto pojmů znázorněna na níže uvedeném obrázku 8.

Obrázek 8: Daňový únik versus daňová optimalizace

Zdroj: [23]

Základní dělení se provádí na dvě velké skupiny, které se dále dělí na několik menších podle závažnosti.

1) Daňové delikty v rámci jedné země

- **řemeslné** – lze je většinou velmi snadno doložit a pachatel jedná sám (ne v organizaci). Jedná se především o snížení prodejní ceny nemovitostí, nenahlášení dovozu zboží či nezanesení příjmů do účetnictví pro nadhodnocení daňově uznatelných výdajů.
- **průmyslové** – znaky připomínají skutkovou podstatu trestného činu. Provedení je důmyslné a spočívá v naprosto přesném podložení všech prováděných operací, avšak falešnými účetními doklady. Jedná se tedy o spolupráci více členů či společností.

2) Mezinárodní daňové úniky

- **manipulace s transferovou cenou** – tento problém nastává především mezi dceřinou a mateřskou společností. Při obchodních transakcích mezi různými podniky téhož koncernu je cena stanovována na základě daňového plánování využívajícího mezer v legislativě jednotlivých zemí. Navýšení pořizovací ceny se používá při dovozu, snížení prodejní ceny při vývozu.

- **manipulace s odměnami za služby poskytnuté v zahraničí** – jedná se o případ, kdy příjmy ze zahraničí nejsou převedeny do země sídla společnosti. Vyhnutí se daňové povinnosti často umožňují základní společnosti a fiktivní společnosti inkasující odměny za služby poskytnuté daňovým poplatníkem v jiné zemi. [6]

2.3 Daňové úniky v ČR

V pravém slova smyslu lze daňové úniky pouze odhadovat, nikoli měřit. K jejich zjištění se používají různé metody a to od dotazování respondentů přes fiskální měření finančních úřadů (metody přímé) až po měření úniků v oblasti daně z přidané hodnoty (metody nepřímé). Je důležité zmínit, že dané téma se odhaduje jen velice obtížně. Dle doporučení Eurostatu došlo v členských zemích EU k zahrnutí stínové ekonomiky přímo do ukazatele HDP. V roce 2011 provedl ČSÚ tuto revizi národních účtů, kde také poupravil údaje o „nezjištěné ekonomice“ a promítl je zpětně do časových řad.

Podle studie Visa Europe, kterou zpracoval profesor Friedrich Schneider z University Johannes Keplera v Linci ve spolupráci s poradenskou společností A. T. Kearney, objem šedé ekonomiky v ČR klesá, ale pomalu. Oproti roku 2013 došlo k poklesu v poměru k HDP z 15,5 % na současných 15,4 %, což odpovídá celkové částce 612 miliard korun (viz tabulka 5).

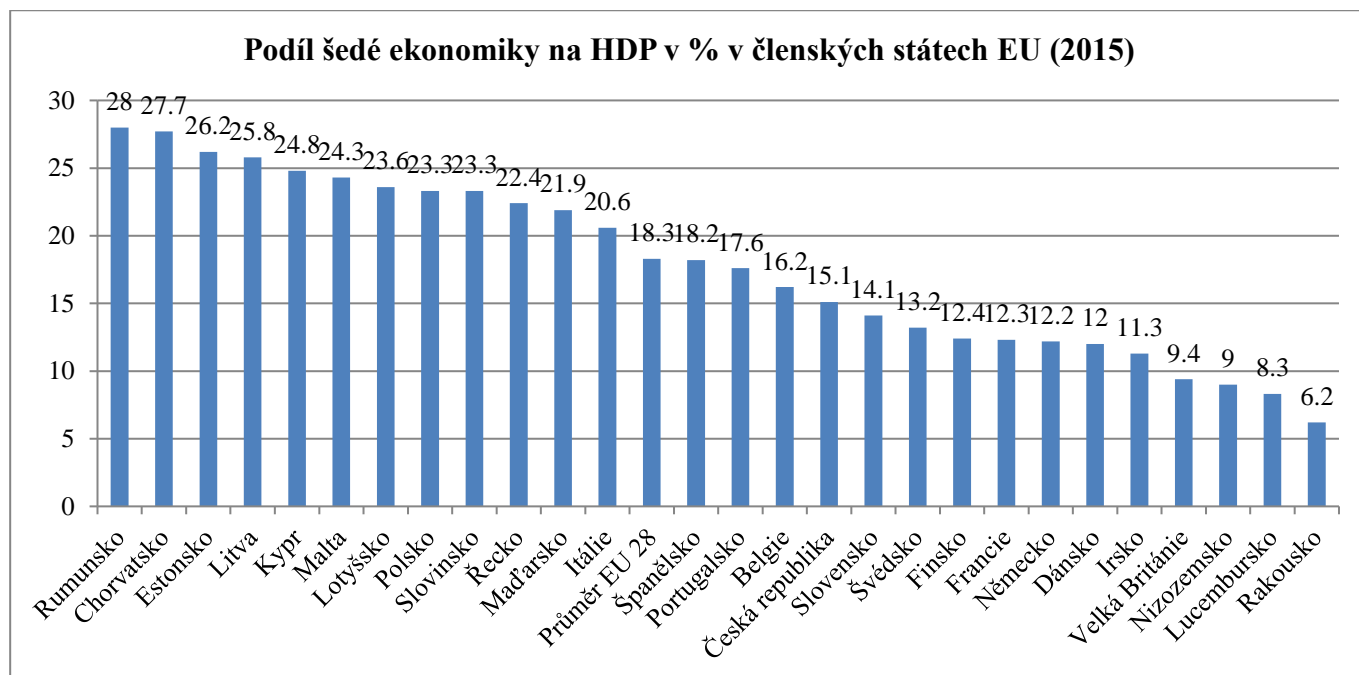
„Šedá ekonomika je především ekonomikou hotovostní, která umožňuje anonymní nedohledatelné transakce. Spolehlivým způsobem jak ji lze omezit je zvýšit počet elektronických transakcí a podpořit rozšíření akceptace karet také v sektorech, jako je například maloobchod nebo řemeslné živnosti, kde se stínová ekonomika projevuje nejvíce,“ říká Marcel Gajdoš, regionální manažer Visa Europe pro ČR a Slovensko. [57]

Tabulka 5: Šedá ekonomika v poměru k HDP v ČR

Rok	Objem v mil. Kč	Podíl na HDP v %
2015 (odhad)	614	15,1
2014	612	15,4
2013	602	15,5

Zdroj [59]

V porovnání se světem se ČR s 15,1 % pohybuje lehce pod průměrem EU-28 18,3 % (viz obrázek 9).

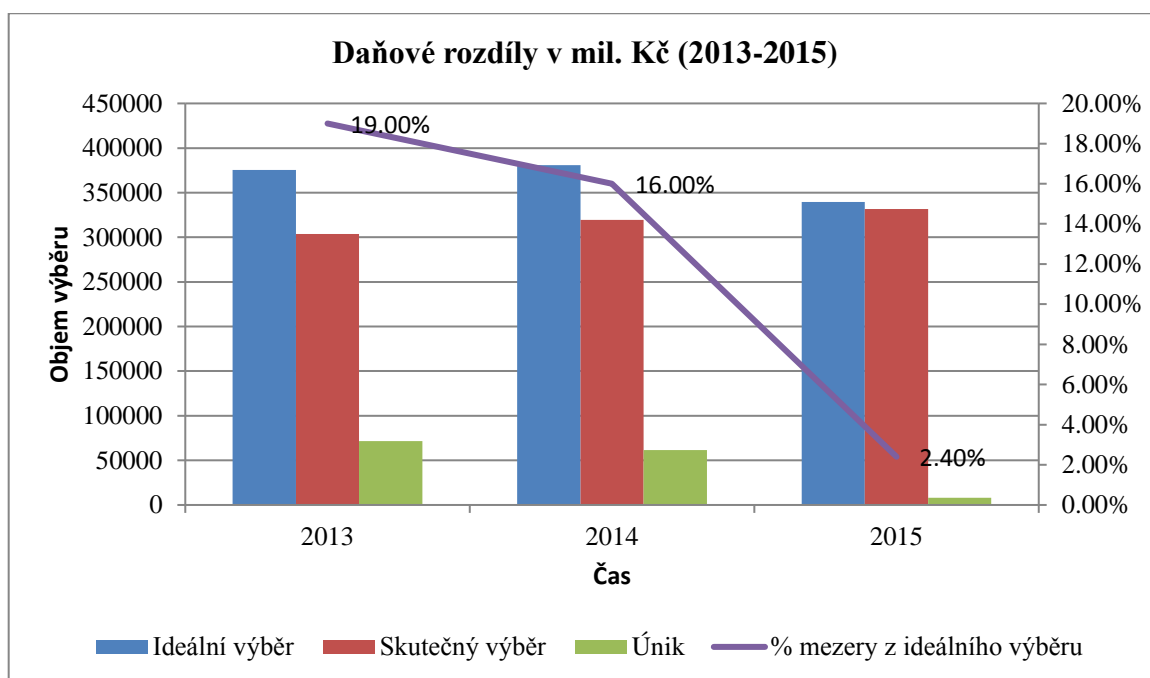
Obrázek 9: Podíl šedé ekonomiky na HDP v % v členských státech EU (2015)

Zdroj: [32]

Obecně lze říci, že stínová ekonomika v ČR tvoří zhruba šestinu HDP. Její nedílnou součástí jsou i daňové úniky, které se snaží co nejvíce minimalizovat sama vláda. Její hlavní zbraní je v tuto chvíli elektronická evidence tržeb (EET), která slouží zlepšení výběru daní, a tím zmenšení podílu ekonomických aktivit, které nebyly zdaněny (více v kapitole 3).

Nejnámějším ukazatelem, který se používá k odhadu nevybraného DPH, je tzv. daňová mezera (angl. VAT gap). Jedná se o rozdíl mezi plánovaným ideálním vybraným DPH a DPH skutečně inkasovaným. V rámci působení se ve stínové ekonomice firmy v EU ve velké míře dopouštějí úniků DPH. Nejčastějším způsobem jsou tzv. kolotočové podvody, tedy řetězové transakce s chybějícím obchodníkem. Jeden subjekt transakce si tak nárokuje DPH, kterou měl ve skutečnosti zaplatit subjekt jiný. Dle odhadů se roční ztráty DPH v EU pohybují okolo 20–35 mld. EUR. V ČR dosahují asi 60 mld. Kč, tedy 16 % celkového teoretického inkasa (viz obrázek 10). Již třetí rok o sobě má křivka rozdílu ve výběru daní klesající charakter a to i přesto, že objem výběru daní roste.

Významnými nástroji v boji proti daňovým únikům v roce 2015 jsou EET a prokazování původu majetku. Finanční správa od těchto instrumentů očekává eliminaci daňových úniků, realizovaných formou krácení tržeb inkasovaných v hotovosti a zatajení faktických příjmů. V návaznosti na prokazování původu majetku získá správce daně možnost přezkoumat rozdíl mezi výší vykazovaných příjmů a reálnou výší majetku.

Obrázek 10: Daňové úniky v mil. Kč (2013-2015)

Zdroj: [58]

Novější data podle zprávy Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2015 poukazují na vývoj trestné činnosti související s daňovými úniky. Jedná se o hospodářské trestné činy podle trestního zákoníku podle §251 Neoprávněné podnikání, §261 Pašování a kráčení cla, §209 Podvody proti sociál. zabezpečení a nem. pojištění, §240 Kráčení daně, §241 Neodvedení daně, pojistného na sociál. zabezpečení a §1254 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. Touto cestou se dá také zjistit objem financí na celkové výši škod za trestné činy tohoto typu (viz tabulka 6). [11]

Tabulka 6: Vývoj trestné činnosti související s daňovými úniky v ČR

Druh kriminality	2013		2014		2015	
	Počet	Škoda v tis. Kč	Počet	Škoda v tis. Kč	Počet	Škoda v tis. Kč
Kráčení daně	1 114	6 843 153	858	8 572 000	1 015	7 958 000
Neodvedení daně	583	132 437	773	179 750	N	N
Zkreslení údajů o h.	332	111 434	305	112 561	2	1 819
Podvody proti s. zab.	345	19 408	536	34 415	20	2 591
Pašování a kráčení c.	2	0	1	0	N	N
Neoprávněné podn.	104	20 711	82	2 761	N	N
Celkem	2 480	7 127 143	2 555	8 901 487	1 038	7 962 410

Pozn.: (N – nedostupná data)

Zdroj: [56]

Jako trend v oblasti hospodářské kriminality související s daňovými úniky se zdá být každoroční vývoj krácení daně, která je stále nejvyšší položkou. V těsném závěsu je neodvedení daně či pojistného a zkreslení údajů o hospodaření. Mezi základní příčiny nedobytnosti daňových pohledávek patří dlouhodobě nemajetnost a předluženost dlužníků, nemožnost dohledání majetku dlužníků, při úmrtí dlužníka předluženost dědictví, zánik daňového subjektu bez právního nástupce a vysoký počet společností, které se dostávají do likvidace, přičemž mnohé z nich zůstávají dlouhodobě neřešeny. Vliv na vymahatelnost pohledávek mají také účelové převody majetku daňových subjektů na jiné osoby ještě před vznikem nedoplatku, přičemž řada těchto subjektů je nekontaktních a bez příjmů, dále vykazování fiktivní ekonomické činnosti společností, které nevlastní žádný majetek apod. Specifickou příčinou vzniku nedobytných pohledávek je doměření daňových povinností daňovým subjektům, které jsou již bez majetku nebo před insolvenčním řízením. [29]

3 NÁSTROJE HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY

Každé korupční chování má svá specifika. Lze říci, že povaha ekonomického uspořádání a vyspělost ekonomiky, determinuje jednotlivé oblasti výskytu korupčního jednání. Mezi nástroje hospodářské politiky, které úzce souvisí s potíráním zločinu proti státu v oblasti makroekonomické i mikroekonomické, patří například rozpočtová politika, mezinárodní politika či ochrana hospodářské soutěže. Makroekonomická hospodářská politika působí zejména v oblasti makroekonomické rovnováhy a efektivnosti využití zdrojů (představuje tzv. magický čtyřúhelník). Mikroekonomická hospodářská politika je zaměřena na zvyšování efektivnosti při alokaci zdrojů.

3.1 Boj proti korupci

Boj s korupcí vedou téměř všechny státy po celém světě a je to velmi náročný proces jak na finanční prostředky, tak na čas. Přítěží však zůstává fakt, že korupce nezná hranice a společně se zdravými ekonomickými vztahy se v rámci globalizace rychle rozmohla. Bylo zapotřebí stanovit určitá opatření pro redukci „pokroku“ nesprávným směrem.

Jednotlivé přístupy k protikorupční politice lze teoreticky rozdělit do následujících skupin:

1. Trestněprávní a administrativní kontrola – korupce je chápána jako podplácení veřejných činitelů a protikorupční politika spočívá v prosazení trestního práva a odbourání příležitostí k úplatkářství a korupčnímu jednání.

2. Koncepce malého státu – předpoklad tkví v myšlence, že veřejní činitelé již zkorumpovaní jsou a problémem je sama státní správa. Protikorupční politika se zde snaží o omezování role státu a minimalizace regulace.

3. Politicko-ekonomický pohled – vedoucí pracovníci nejsou schopni plně kontrolovat své podřízené a veřejní činitelé usilují o co největší vlastní prospěch. Usiluje se tedy o větší transparentnost a odpovědnost spolu s omezením rozsahu rozporu mezi nadřazeným a vedoucím pracovníkem.

4. Vícepilířová strategie (systém národní integrity) – touto cestou se některé mezinárodní instituce snaží o rozšíření úzce zaměřené protikorupční strategie na větší oblast.

5. Přístupy založené na veřejné integritě – zde funguje předpoklad pozitivní motivace veřejných činitelů, aby nebyla páchána korupce jimi samotnými. Základem jsou přímé stimuly k poctivému chování. [12]

Základním pilířem boje proti korupci je již samotná prevence. Jedná se o prevenci obecnou, která řeší úkoly výstavby společnosti a státu a speciální, která již působí proti konkrétním výskytům. Například obsazovat důležitá místa pomocí průhledných konkurzů, zadávat zakázky na základě řádných výběrových řízení za objektivního posouzení výsledků, dostatečně zaplacení úředníci na postech náchylných k podplácení, aktivně zapojení občané do boje proti korupci a jejího odhalování či například přijímání etických kodexů pro nastavení standardů žádoucího chování úředníků. [10]

3.1.1 Protikorupční linky

V České republice byly na základě doporučení EU zřízeny protikorupční linky a emaily (viz tabulka 7), které umožňují nahlásit korupci v rámci jakékoli části státního sektoru (jedná se o kraje, obce, ministerstva, politiky i policii), soukromého sektoru (firmy, živnostníky, nadace), ale i finančního úřadu, úřadu práce, české obchodní inspekce či sportu. Jedná se pouze o možnost korupci ohlásit a ministerstvo se každým případem dále zabývá podrobněji. [36]

Tabulka 7: Protikorupční linky

Ministerstvo	Telefonní linka	E-mailová adresa
Ministerstvo vnitra ČR	974 832 222	stiznosti@mvr.cz
Ministerstvo spravedlnosti ČR	221 997 595	korupce@msp.justice.cz
Vězeňská služba ČR	244 024 666	
Ministerstvo obrany ČR		korupce@army.cz
Ministerstvo financí ČR	257 043 800	korupce@mfc.cz
Ministerstvo zemědělství ČR	221 812 275	
Ministerstvo práce a soc. věcí ČR	221 923 199	

Zdroj: [10]

Ministerstvo financí

Například Ministerstvo financí provozuje již od roku 2004 protikorupční telefonní linku 257 043 800, emailovou adresu korupce@mfc.cz a od roku 2014 také schránku pro podávání podnětů na podezření z možného korupčního jednání. Vše je součástí systému protikorupčních opatření ministerstva, jejichž cílem je přispět k vytvoření společenského prostředí s omezenou možností výskytu korupčního jednání.

Tabulka 8: Přehled přijatých oznámení podle způsobu poskytnutí informace

Období	Počet oznámení z protikorupční linky	Počet oznámení z e-mailové adresy	Z toho anonymních	Počet oznámení celkem
2013	8	57	43	65
2014	19	42	31	61
2015	28	39	36	67

Zdroj: [31]

Obsah jednotlivých oznámení z tabulky 8 je členěn do kategorií znázorněných v tabulce 9. Součástí počtu telefonních oznámení byly také dotazy a žádosti, které mnohdy nesouvisely s kompetencí Ministerstva financí. Tato oznámení se zaznamenávají do kategorie ostatní. V těchto případech se volajícím doporučuje kontaktovat orgán, který je pro daný problém kompetentnější.

Tabulka 9: Přehled přijatých oznámení podle způsobu vyřízení a kategorií informací dle věcného zaměření

Kategorie informace	Potvrzeno			V šetření	Odpovědi na dotazy	Postoupeno	Počet
	ANO	Částečně	NE				
Korupce na MF ČR	0	0	0	0	0	0	0
Korupce finan. správa	0	0	1	0	0	0	1
Korupce celní správa	0	0	0	0	0	0	0
Korupce u ÚZSVM	0	0	0	0	0	0	0
Korupce ostatní	0	0	0	0	2	1	3
Daně	0	0	1	0	12	10	23
Dotace	0	0	0	0	1	4	5
Prostředky EU	0	0	0	2	0	0	2
Výběrová řízení	0	0	2	0	2	3	7
Hospodaření měst/ obcí	0	0	0	0	3	0	3
Ostatní	0	0	1	0	16	6	23
Celkem	0	0	5	2	36	24	67

Zdroj: [31]

3.1.2 Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí

Úřad vlády ČR v roce 2005 uvedl do provozu stránku www.korupce.cz, která spadá pod Ministerstvo vnitra a Oddělení boje s korupcí. Oddělení je součástí Odboru hodnocení dopadů regulace v rámci sekce Legislativní rady vlády, která je řízena ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu JUDr. Janem Chvojkou.

Mezi činnosti Oddělení mimo jiné patří:

- zabezpečení činnosti Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí,
- posuzování materiálů předkládaných vládě z hlediska hodnocení korupčních rizik,
- vyhodnocování problematiky boje s korupcí a na základě poznatků z této oblasti činnosti vypracovávání návrhů na přijetí opatření vedoucích ke snížení korupčního rizika v rámci činnosti veřejné správy a zvýšení transparentnosti její činnosti,
- zpracovávání podnětů občanů týkajících se boje s korupcí.

Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017

Vládní koncepce boje s korupcí 2015 až 2017 má za cíl definovat mantinely vládní politiky boje s korupcí, zejména stanovit účinné nástroje, formulovat základní obsah jednoletých akčních plánů pro boj s korupcí a vymezit jejich institucionální rámec.

Konkrétně pro rok 2017 byl 19. 12. 2016 schválen **Akční plán boje s korupcí**. Podle něj musí být soustředěna pozornost zejména na zahájení přípravné práce na definici palety protikorupčních opatření, která by mohla být převzata novou vládou vzešlou z voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017. Akční plán bude pokračovat implementací zákona o státní službě tak, aby byl zajištěn cíl právní úpravy, tj. zejména depolitizace, stabilizace a profesionalizace státní správy. V rámci oblasti transparentnosti a otevřeného přístupu k informacím Akční plán vhodně využívá synergií s aktivitami mezinárodní iniciativy Partnerství pro otevřené vládnutí (OGP).

Akční plán je sestaven do 4 stěžejních úkolů: zajistit výkonnou a nezávislou exekutivu, transparentnost a otevřený přístup k informacím, hospodárné nakládání s majetkem státu a rozvoj občanské společnosti. Aktéry vládního boje s korupcí jsou vláda, ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, ministerstva, respektive další ústřední orgány státní správy (rezorty), Rada, Meziřezortní koordinační skupina pro boj s korupcí a útvar Úřadu vlády ČR, do jehož působnosti náleží boj s korupcí na vládní úrovni.

V návaznosti na přijetí zákona o zadávání veřejných zakázek, který nabyl účinnosti 1. října 2016, je nyní klíčovým úkolem Ministerstva pro místní rozvoj vydání veškerých souvisejících metodik, které jsou k uvádění zákona do praxe nutné a velmi potřebné. V roce 2016 byl v souladu s vládním závazkem „přijetí legislativního řešení ochrany oznamovatelů“ vládě předložen návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s ochranou oznamovatelů podezření na protiprávní jednání. Jedná se o kombinaci opatření, která zlepší postavení oznamovatele podezření na protiprávní jednání oproti současnému stavu. V roce 2017 bude v případě schválení předloženého návrhu zákona vládou kladen důraz na řádné dokončení legislativního procesu v Parlamentu ČR. [13]

V lednu 2017 se uskutečnilo 13. jednání Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí pod vedením ministra Jana Chvojky. Věnovalo se zejména návrhu legislativního opatření na ochranu oznamovatelů (whistleblowerů), návrhu opatření k posílení transparentního legislativního a rozhodovacího procesu ve vztahu k lobbistické činnosti a harmonogramu úkolů na začínající rok. [53]

Boj proti korupci je ze strany státu subvencován dotačním titulem „Prevence korupčního jednání“ v kompetenci Ministerstva vnitra. Tento dotační titul je primárně určen na právní poradenství neziskových organizací, advokační a analytickou činnost. Již několik let je tento dotační titul financován cca 3,5 mil. Kč ročně. Vzhledem k tomu, že boj s korupcí je jednou z priorit této vlády, měl by být (podle Akčního plánu) tento dotační titul navýšen minimálně o částku 0,5 mil Kč. Zapojení neziskových organizací do oblastí boje s korupcí je aktuálně nezastupitelné zejména v oblasti právního poradenství oznamovatelům podezření na protiprávní jednání.

Dosavadní institucionalizovaný boj s korupcí na vládní úrovni zatím nenaplnil očekávání české veřejnosti. Vláda považuje boj s korupcí za svůj významný úkol a deklaruje dostatek politické vůle nezbytné pro účinné prosazení protikorupčních opatření v praxi. Důsledné prosazování vládní politiky boje s korupcí musí vést ke zlepšení právního prostředí v ČR, zvyšování transparentnosti a důvěry v rozhodovací procesy a celkovému snížení míry korupce v české společnosti. [63]

3.1.3 Neziskové organizace

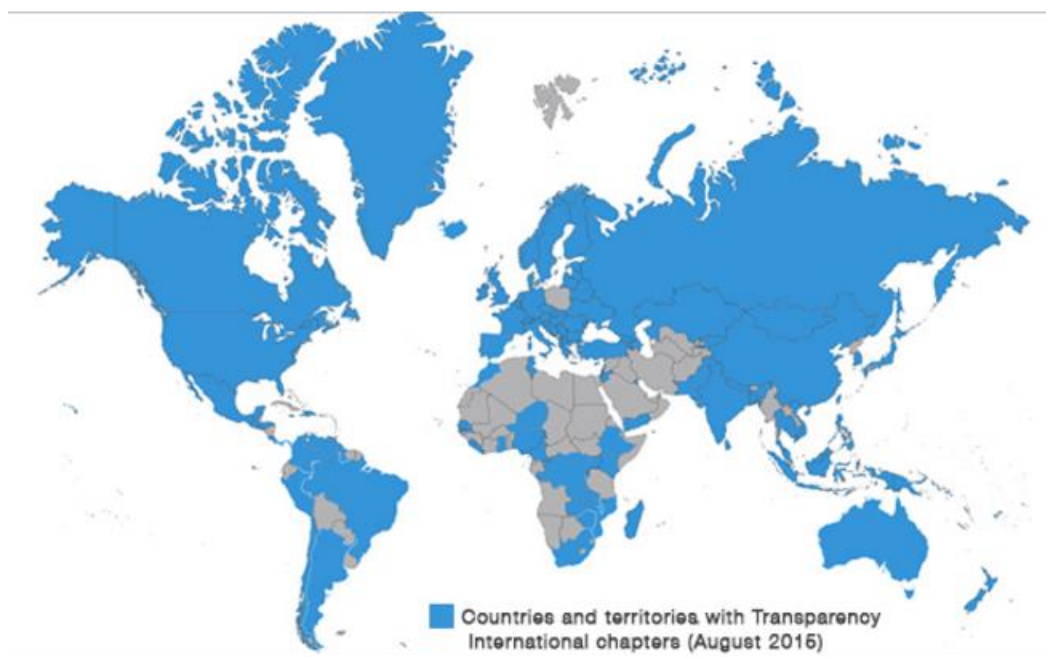
Nejen vládní sektor je činný v boji proti korupci. Také neziskové organizace se přičiňují a snaží se přiblížit lidem protikorupční atmosféru ve společnosti. Ať už prostřednictvím workshopů, seminářů nebo protikorupčních linek a formulářů. V ČR jich působí hned několik a jako příklad byly vybrány nejznámější organizace jako Transparency International, Růžový panter, Nadační fond proti korupci a organizace Oživení. Pro znázornění účasti ČR v mezinárodních organizacích je zde uveden také Evropský úřad pro boj proti podvodům.

Transparency International

Je to nevládní nezisková organizace, jejímž posláním je mapovat stav korupce v ČR a svou činností aktivně přispívat k jejímu omezování. Pobočka v ČR je v současné době pod vedením ředitele Davida Ondráčka a je součástí mezinárodní sítě nevládních organizací Transparency International, která v problematice korupce jako jediná zapojuje trojici - občanská společnost, podniky i vládní instituce. Od roku 1993 se rozrostli na více než 100 národních poboček s hlavním sídlem v Berlíně. Jak je na obrázku 11 patrné, působí ve většině zemí světa. Posláním všech jednotek je omezit korupci ve světě. [4]

Obecně se jedná o globální hnutí, které sdílí jednu společnou vizi: svět, ve kterém vláda, podnikání, občanská společnost a každodenní život lidí jsou bez korupce. Jejich posláním je zastavit korupci a podporovat transparentnost, zodpovědnost a integritu na všech úrovních a ve

všech oblastech společnosti. Právě v jejich kompetenci je každoroční zpracování indexu CPI (viz kapitola 1.5.2) Mezi základní hodnoty organizace, které prosazují, patří: transparentnost, zodpovědnost, integrita, solidarita, odvaha, spravedlnost a demokracie. Organizace také disponuje protikorupční e-mailovou adresou tihelpdesk@transparency.org, která je spravována a veřejně publikována každým rokem.[27]

Obrázek 11: Rozšíření poboček TI (srpen 2016)

Zdroj: [47]

Růžový panter

Jedná se taktéž o nevládní neziskovou organizaci, která je registrována jako spolek zabývající se korupcí ve veřejné správě v ČR. Působnost organizace je datována od 24. května 2002. Organizace kontinuálně sleduje korupční prostor ve veřejné správě zahrnující zejména klientelistické vztahy, státní dotace přidělované neprůhledným způsobem firmám s neznámými vlastníky a veřejné zakázky. Zaměřuje se na vymáhání informací, které musí být ze zákona veřejné, problematiku státních a evropských dotací a analyzování precedentních kauz, které demonstrují selhání výkonu státní správy. Zajímá se o bezpečnostní problematiku, zejména legislativu v oblasti utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti. Organizace je financována zejména z darů veřejnosti, sponzorských darů firem a částečně grantů, avšak ne státních kvůli možnému střetu zájmů. Vizí organizace je spoluvytváření společnosti, ve které každý občan nalézá oporu v principu právní jistoty, ve které předvídatelnost postupů orgánů veřejné moci je přijímána jako jeden z důležitých pilířů demokratického právního státu a ve které není místo pro zneužívání moci a svévoli v rozhodování. Dlouhodobé cíle organizace jsou

posílení občanských kompetencí v demokratickém právním státě, veřejné finance pod veřejnou kontrolou, veřejná správa fungující pro veřejnost, veřejné informace přístupné veřejnosti, vymahatelnost práva a zodpovědný přístup státu k bezpečnostní agendě. Organizace Růžový panter zastává názor, že absurdita obsažená v samotném jejím názvu vhodně odráží vážnost situace a tvrdou realitu českého korupčního prostředí. [51]

Nadační fond proti korupci

Tato organizace působí na území ČR od roku 2010 pod vedením Karla Janečka, zakladatele a předsedy správní rady. Za dobu své existence rozhybali boj s korupcí díky angažovanosti zejména v rozkrytí korupčních mechanismů v pražském Dopravním podniku, v kauze informačních systémů na Ministerstvu práce a sociálních věcí a také v legislativě, kde mimo jiné usilují o transparentnost veřejných zakázek a majetkových poměrů. Nadační fond proti korupci vznikl jako zcela nezávislá iniciativa lidí, kteří zásadně nesouhlasí s tím, do jaké míry korupční jednání infiltrovalo celou státní správu.

Základní vizí fondu je stav, kdy bude společnost vnímat korupci jako zločin a podle toho také bude ke korupčníkům přistupovat. Stejně jako Transparency International, tak i fond zřídil možnost ozvat se v případě výskytu korupce a to prostřednictvím klasické i elektronické pošty (info@nfpk.cz) či si lze domluvit osobní schůzku na tel.: 226 209 047.

Nadační fond proti korupci je mimo jiné členem Národní sítě Global Compact České republiky. Tato organizace hájí lidská práva, pracovní podmínky, životní prostředí a poskytuje protikorupční opatření. [48]

Oživení

Organizace založená na transparentnosti a odpovědné správě věcí veřejných. Založili program Bezkorupce (bezkorupce.cz), který se věnuje systematickému odhalování nekalého a neehospodárného jednání ve veřejné správě. Nejčastěji jednají v oblasti s vysokým korupčním potenciálem, jako jsou např. manipulace při zadávání a realizaci veřejných zakázek, nevýhodné prodeje a pronájmy veřejného majetku nebo neúčelné vynakládání veřejných prostředků v rámci přerozdělování dotací a grantů. Na základě analýz prosazují systémová protikorupční opatření a strategie, poskytují poradenství a mají možnost připomínkovat relevantní legislativní návrhy. [46]

Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF)

Evropský úřad pro boj proti podvodům se sídlem v Belgii, je uveden ve výčtu až na posledním místě, protože již mezi neziskové organizace nespadá. Rozpočet Společenství je financován z peněz daňových poplatníků. Je přijímán rozpočtovým orgánem (Evropským parlamentem a Radou) na základě návrhu Komise. Vyšetřuje podvodnou činnost týkající se rozpočtu EU, případy korupce v orgánech a institucích EU a závažné pochybení ze strany jejich pracovníků. Je to jediný subjekt EU pověřený odhalovat podvody s finančními prostředky EU, vyšetřovat je a zamezovat jim. V letech 2010–2015 úřad OLAF dokončil vyšetřování více než 1400 případů a doporučil vrácení více než 3 miliard eur do rozpočtu EU.

Pro Evropskou komisi OLAF vypracovává politiku týkající se potírání podvodů. Provádí nezávislá vyšetřování podvodů a korupce v souvislosti s finančními prostředky EU, aby se zajistilo, že všechny peníze daňových poplatníků EU budou využity na projekty, které vytvářejí pracovní místa a přispívají k růstu v Evropě. Přispívá k posilování důvěry občanů v orgány EU, neboť vyšetřuje závažná pochybení zaměstnanců EU a členů jejích orgánů a vypracovává účinnou politiku boje proti podvodům. [42]

V roce 2015 zahájil úřad OLAF 219 nových vyšetřování a uzavřel jich 304. Průměrná délka uzavřených a probíhajících šetření v roce 2015 činila 21 měsíců. Průměrná délka fáze výběru, v níž úřad OLAF vyhodnocuje přicházející informace a rozhodne, zda zahájí šetření, činil 1,7 měsíce. OLAF měl na konci roku 2015 celkem 398 probíhajících vyšetřování a 422 zaměstnanců, z nichž většina pracuje na vyšetřování. Jeho rozpočet na rok 2015 činil 57,7 milionů eur. [45]

3.2 Boj proti trestnému činu zkrácení daně

K tomu aby bylo možné někoho trestat, je nutné nejprve něco odhalit. V praxi je to mnohem složitější a ne vždy to vede ke zdárnému konci. Existuje několik zákonů pro zajištění výběru a to jak v našem právním řádu, tak v mezinárodním právu.

Základním a již zabudovaným systémem v zamezení krácení daně je například **daňová kontrola** definovaná zákonem č. 280/2009 Sb. pod názvem daňový řád. Předmětem daňové kontroly jsou daňové povinnosti, tvrzení daňového subjektu nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné zjištění a stanovení daně vztahující se k jednomu daňovému řízení. Daňovou kontrolu provádí správce daně, kterým je správní orgán nebo jiný státní orgán. Správce daně vyhledává důkazní prostředky a daňové subjekty a zjišťuje plnění jejich povinností při správě daní před zahájením řízení i v jeho průběhu a při dokazování hodnotí důkazy podle své úvahy. Na konci

své agendy vydá správce daně rozhodnutí, které obsahuje výrok s uvedením právního předpisu, podle něhož bylo rozhodováno, a jde-li o platební povinnost či nikoli. Daňová kontrola sama o sobě však jako preventivní nástroj nepostačuje. V České republice vzniklo také několik organizací na podporu potírání nelegálního krácení daní a mezi nejpopulárnější patří například Daňová Kobra.

3.2.1 Daňová Kobra

Daňová Kobra je tým tvořený převážně Národní centrálou organizovaného zločinu, Generálním finančním ředitelstvím a Generálním ředitelstvím cel. Tým společně bojuje především proti daňovým únikům a daňové kriminalitě. Konkrétně v oblasti daně z přidané hodnoty a spotřební daně. Zástupci Daňové Kobry si v rámci zákonných možností operativně vyměňují informace, díky nimž rychle vytipují kauzy daňových úniků a dokonale koordinují jednotlivá řízení. Nastavená spolupráce jednotlivých složek umožňuje včas identifikovat, odhalovat a potírat daňové úniky. Hlavním cílem je zajištění řádného výběru daní, vrácení nezákonně získaných prostředků do státního rozpočtu a postih pachatelů po celém území ČR. [21]

Obrázek 12: Logo Daňová Kobra

Zdroj: [21]

Tento projekt byl zahájen 11. 4. 2014 a to podpisem meziresortní dohody. Hlavními partnery projektu jsou Celní správa, Policie ČR a Finanční správa. Od roku 2015 došlo díky rozšíření určených pracovišť o všechny Krajská ředitelství Policie ČR k rozšíření projektu i na regionální úroveň. Od svého vzniku se týmu podařilo státnímu rozpočtu uchránit již 6,2 miliardy korun. Za první pololetí letošního roku se jim podařilo zachránit ještě před vznikem škody či zajistit na náhradu již vzniklé škody více než 2 miliardy korun. [22]

Tabulka 10: Přehled vyhodnocení projektu Centrální Kobra

Centrální Kobra	Zachráněno před vznikem škody	Zajištěno na náhradu již vzniklé škody	Celkem
2014	945 mil. Kč	462 mil. Kč	1407 mil.
2015	713 mil. Kč	1175 mil. Kč	1888 mil.

Zdroj: [64]

Po boku činnosti Centrální Kobry (tabulka 10) stojí také od roku 2015 v boji proti korupci Regionální Kobra (tabulka 11), která již zaznamenala své první výsledky.

Tabulka 11: Regionální Kobra

Regionální Kobra	Zachráněno před vznikem škody	Zajištěno na náhradu již vzniklé škody	Celkem
2014	-	-	-
2015	231 mil. Kč	616 mil. Kč	847 mil. Kč

Zdroj: [64]

3.2.2 Elektronická evidence tržeb (EET)

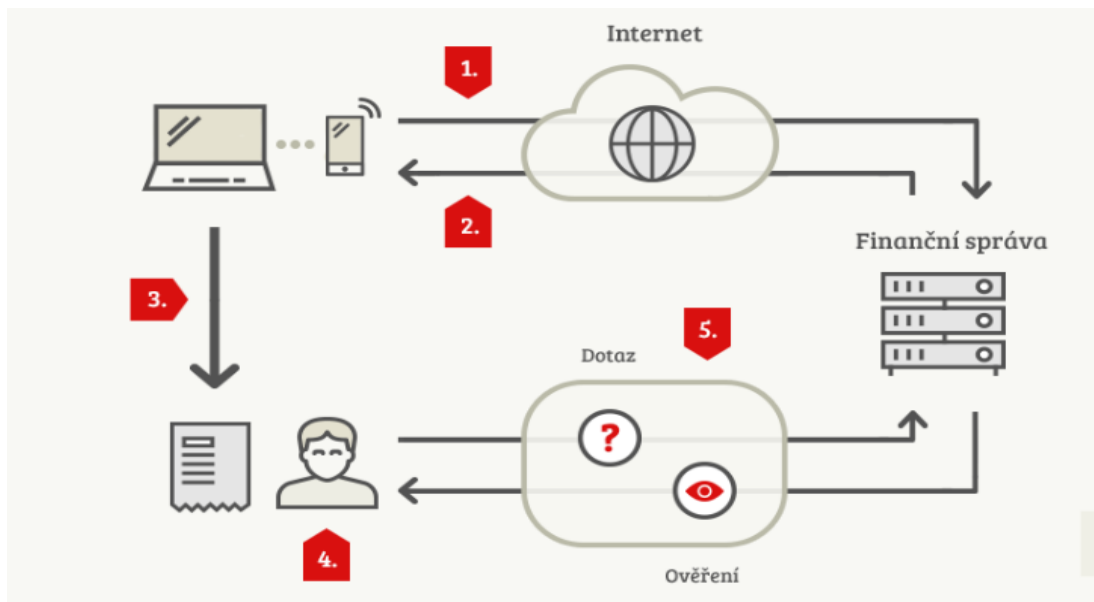
Důvodem pro zprovoznění tohoto systému bylo dlouhodobé a systematické krácení daňové povinnosti v některých oblastech podnikání, které se stalo v ČR téměř běžnou záležitostí. Předpokládá se, že nevykázané příjmy podle ČSÚ dosahují v ČR částky cca 170 mld. Kč ročně.

Jelikož finanční správa nemá dostatek potřebných informací, aby dokázala při množství podnikatelů v ČR efektivně a cíleně provádět daňové kontroly, bylo nutné přijít s novými, avšak osvědčenými moderními nástroji, které zamezí daňovým únikům a poskytnou adekvátní nástroje, které jí umožní získat efektivní formou informaci o tom, zda daňový poplatník správně vykazuje své hotovostní tržby a nepodniká na úkor ostatních podnikatelů. [50]

Legislativně je evidence tržeb upravena zejména zákonem č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb. Dále také zákonem č. 113/2016 Sb., - kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o evidenci tržeb a vyhláškou č. 269/2016 Sb., - vyhláška o způsobu tvorby podpisového kódu poplatníka a bezpečnostního kódu poplatníka. [34]

Celý proces evidence tržeb funguje následujícím postupem (viz obrázek 13).

- Při provedené transakci zašle podnikatel Finanční správě datovou zprávu o transakci ve formátu XML. Proto je nutné, aby každá provozovna měla přístup na internet (lze řešit i alternativním způsobem přímo na pobočce Finančního úřadu).
- Po přijetí datové zprávy od podnikatele na Finanční správě se z jejího systému odešle potvrzení o přijetí s unikátním kódem FIK (fiskální identifikační kód).
- Podnikatel následně vystaví účtenku (včetně FIK), kterou předá zákazníkovi.
- Zákazník si může svou účtenku ověřit na daňovém portále, podnikatel si ověří své tržby evidované pod jeho jménem ve webové aplikaci elektronické evidence tržeb.

Obrázek 13: Postup v procesu evidence tržeb

Zdroj: [33]

Zavedení elektronické evidence tržeb je rozčleněno do několika fází:

1. fáze – stravovací a ubytovací služby (začátek evidence 1. 12. 2016)
2. fáze – maloobchod a velkoobchod (začátek evidence 1. 3. 2017)
3. fáze – ostatní činnosti s výjimkou 4. fáze (začátek evidence 1. 3. 2018)
4. fáze – vybraná řemesla a osobní služby (začátek evidence 1. 6. 2018)

Jak již bylo výše naznačeno, od 1. 12. 2016 se evidují ubytovací a stravovací služby. Dostupná data uvádějí, že v průběhu prosince 2016 bylo v rámci první fáze zaevidováno cca 78 milionů účtenek, zapojilo se přes 42 tisíc podnikatelů, průměrná odezva na úrovni centrálního systému byla 70-90 milisekund a bylo evidováno téměř 20 mld. korun v tržbách.

Z tržeb podnikatelů se evidují tržby „v hotovosti“, tj.: hotovost, platební karty, stravenky, poukázky, elektronické peněženky a obdobné prostředky. Patří sem i transakce mezi podnikateli (např. dodávka zboží obchodníkovi), pokud je hrazeno „v hotovosti“.

Kontrola tohoto systému probíhá ověřením dodržování plnění zákonem stanovených povinností. Kontrolními orgány jsou Finanční správa a Celní správa (finanční a celní úřady). Využívá se dvou základních způsobů kontroly: analýzy dat a fyzická kontrola na místě (místní šetření, kontrolní nákupy).

Od ostrého startu evidence tržeb bylo provedeno celkem 6 074 kontrol, z toho 544 kontrol s nálezem, 9 příkazů na místě – o celkové hodnotě 31 700 Kč (za maření evidence tržeb hrozí

vysoké sankce - pokud fyzická osoba úmyslně ztíží nebo zmaří evidenci tržeb lze uložit pokutu do 500 000 Kč, pokud právnická a podnikající fyzická osoba, která závažným způsobem ztíží nebo zmaří evidenci tržeb nebo jako osoba, která eviduje tržby, poruší povinnost zaslat datovou zprávou údaje o evidované tržbě nebo vystavit zákazníkovi účtenku => uloží se pokuta do 500 000 Kč, pokud tyto osoby poruší povinnost umístit informační oznámení či zacházet s autentizačními údaji nebo certifikátem pro evidenci tržeb tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, dopustí se správního deliktu => uloží se pokuta do 50 000 Kč). [24]

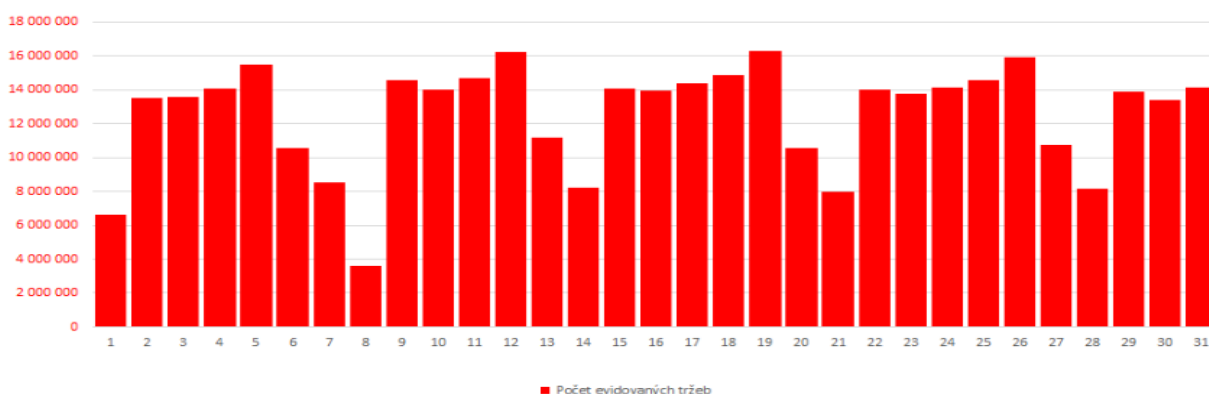
EET se může pyšnit několika čísly od začátku ostrého provozu, jak je znázorněno v tabulce 12. Samotný měsíc květen roku 2017 je uveden podrobněji na obrázku 14, kde je vidět evidence tržeb ve dnech.

Tabulka 12: Souhrnné hodnoty ostrého provozu

Aktualizace ke konci dne 1. 6. 2017	
Evidovaných tržeb	1 437,3 mil.
Evidujících poplatníků	149 263
Přidělených autentizačních údajů	181 567
Vydaných certifikátů	247 885

Zdroj: [30]

Počty tržeb po dnech 5/2017

Obrázek 14: Denní hodnoty tržeb

Zdroj: [30]

4 DAŇOVÉ RÁJE

Fenomén daňových rájů se zrodil už v dávné historii společně s daněmi. Obchodníci ukrývali zboží před zdaněním v od města vzdálených útočištích. Jejich systém pokračoval přes období kolonizace, druhou světovou válku až dodnes. Dnes se daňové ráje rozmáhají z velké části díky přítomnosti zahraničních bank a internacionalizaci společností, které dobývají nové trhy. Metody daňového úniku touto cestou jsou realizovány většinou prostřednictvím transferových společností, převodních cen a mezinárodních daňových dohod.

Daňové ráje jsou v dnešní době velice rozšířený pojem. Přestože každý ví, co se pod ním skrývá, jeho přesné vymezení neexistuje. Například mezinárodní organizace OECD považuje za daňový ráj území, které splňuje následující kritéria:

- má nominální nebo nulové daně,
- vykazuje nedostatek transparentnosti,
- má zákony nebo administrativní postupy zamezující efektivní výměnu informací s vládami zemí, jejichž rezidenti na území získávají daňové výhody.

OECD země, které jsou považovány za daňové ráje, sleduje a vydává jejich seznam rozdělený na tři tzv. listiny. Černá listina udává přehled zemí, které zatím nepřišlíbily aplikaci pravidel pro výměnu daňových informací (tzv. nespolutracující země). Jejich seznam je od první poloviny roku 2009 prázdný. Nejobsáhlejší je listina šedá. Jsou na ní země jako Malajsie, Belize či Filipíny, které přišlíbily implementaci pravidel pro výměnu daňových informací, ale prozatím je neimplementovaly do svého právního systému. Třetí seznam je listina bílá obsahující země, které již do svého právního systému implementovaly pravidla OECD (o transparentnosti a výměně informací v daňových záležitostech) a dodržují je (mimo jiné např. Seychely, ČR, Nizozemí a většina dalších států EU). Aby mohla být země přesunuta ze šedé listiny na bílou, musí mít uzavřeno 12 dohod o výměně informací v daňových záležitostech. Četné daňové ráje proto začaly takovéto dohody uzavírat. Dle informací OECD v roce 2011 naplnila toto kritérium např. Panama, Costa Rica, Vanuatu a byly tak přesunuty na bílou listinu. [66]

Existuje několik způsobů dělení offshore společností. Např. na pevninské a ostrovní, evropské a mimoevropské nebo na společnosti založené podle speciálních zákonů (podle všeobecného zákona o společnostech a daňově osvobozené společnosti). Jednu věc mají ale společnou – daňové zvýhodnění (např. daň z příjmů, osvobození od daně z kapitálových zisků, osvobození od daně z dividend, osvobození od DPH, daňové prázdny, investiční úlevy, široká

škála daňově uznatelných nákladů, minimální kontrola ze strany úřadů a vlády, anonymita vztahující se k offshore společnosti a jejím vlastníkům). [9]

V dnešní době lze na hranici mezi legálními a nelegálními daňovými úniky zařadit fiktivní přenesení sídla firmy do zemí, kde jsou nižší daně, případně některé daně neexistují, do tzv. daňových rájů, v odborné literatuře řečeno „tax haven“. Daňovými ráji označujeme „offshore centra“. Většinou se jedná o země, jejichž zákony, tradice a v některých případech i smluvní ustanovení umožňují snížení celkového zatížení, jsou to oblasti s privilegovaným daňovým režimem. Daňovými ráji jsou rovněž „onshore centra“, kdy země v rámci svého území vyčlení pouze určitou část území, popř. typ ekonomické aktivity, které daňově zvýhodní. [6]

Daňové ráje sleduje také EU, která v roce 2015 zveřejnila výčet 30 nespolupracujících jurisdikcí, které se nachází na černé listině alespoň v 10 členských státech. Mezi nejznámější patří: Andorrské knížectví, Knížectví Lichtenštejnsko, Rychtářství Guernsey, Monacké knížectví, Mauricijská republika, Republika Libérie, Seychelská republika, zvláštní správní oblast Čínské lidové republiky Hongkong, Maledivská republika, Bahamské společenství, Bermudské ostrovy, Britské Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Grenada či Panamská republika. Daňových rájů je však mnohem více. [25]

Vzhledem k nárůstu podepisování bilaterálních smluv o sdílení a poskytování informací daňových rájů s vyspělými státy světa je pro budoucnost daňových rájů rozhodující, jakou v minulosti zvolily strategii. Pokud přilákaly kvalitní a silné firmy nabízením inovativních produktů (například velké nadnárodní korporace), budou vzkvétat. Naopak u rájů, které se zaměřily na podezřelé podnikatele, kteří byli spojeni s finančními zločiny a daňovými úniky (například ostrovy Nauru nebo Vanuatu), se odborníci na mezinárodní daňové plánování domnívají, že vlivem takové pověsti přestanou být vyhledávanými jurisdikcemi.

4.1 ČR a daňové ráje

Až na výjimky spojuje daňové ráje několik společných znaků. Jde obvykle o bývalé koloniální državy (zpravidla britské), dobrá úroveň infrastruktury, blízkost velkého trhu, specializace na určitou skupinu zákazníků (např. investiční fondy, lodní dopravce nebo registraci soukromých jachet), jednoduchost zakládání podnikání a nízké zaváděcí registrační poplatky a vytvoření speciálních zákonů, podle nichž se zakládají společnosti osvobozené od zdanění.

Funguje to velice jednoduše. Do účelově založených firem se vyvádějí zisky z českých firem, které by se jinak musely v ČR zdanit. Vytvoří se faktura za fiktivní nebo předražené služby či přemrštěná pokuta za porušení smlouvy. Daňová správa a Finanční analytický útvar ministerstva

financí se na podezřelé převody peněz do zahraničí soustřeďují, transakci prošetřují a daně se snaží doměřovat. Daňové ráje se často používají i k praní špinavých peněz. Peníze se přepošlou přes několik společností v různých destinacích, až se dostanou oklikou k pachateli (například jako odměna za smyšlenou dodávku služeb). Cílem je zamaskovat jejich původ před orgány činnými v trestním řízení.

V ČR je k letošnímu prvnímu čtvrtletí napočítáno přes 13 000 společností, které mají sídlo ve státech s daňovým zvýhodněním. Na tomto čísle se ČR ve statistikách drží už pátým rokem a stále se zvyšuje. Nejvíce se o daňových rájích a jejich dopadu na ČR začalo mluvit v roce 2013, kdy Mezinárodní konsorcium investigativních novinářů zveřejnilo seznam 130 000 osob, které figurují v takzvaných offshorových společnostech (např. Seychely, Britské Panenské ostrovy či Panama). Podle odborníků by zveřejnění mohlo vést k odhalení obrovského množství daňových úniků, ale také korupčních aktivit. Nevládní nezisková organizace Transparency International upozornila na to, že do firem sídlících v daňových rájích často míří i peníze z veřejných zakázek. Jasným důkazem je, že firmy z daňových rájů v letech 2009-2013 v Česku vyhrály veřejné zakázky v objemu nejméně 153 miliard korun a z evropských fondů vyčerpaly dalších 3,3 miliardy korun. Dále pak například za rok 2015 kontrolovaly daňové ráje celkem 3,1 % zisků českých firem. [44]

V přehledu nejoblíbenějších daňových rájů podle tabulky 13 je pro české společnosti dlouhodobě nejvíce lákavé Nizozemsko, ve kterém má sídlo již 3864 českých firem. Jejich meziroční stav zaznamenal úbytek o 48. Jako druhé se v žebříčku umístilo USA (3036), třetí Kypr (2197) a čtvrté Lucembursko (964). Z posledního sumarizovaného řádku lze odečíst, že zájem o daňové ráje za první tři měsíce letošního roku poklesl o 40 společností.

Tabulka 13: Počet českých firem v daňových rájích

Země	2013	2014	2015	2016	1Q 2017
Bahamy	39	42	41	39	39
Belize	145	161	194	203	199
Bermudské o.	7	5	5	5	4
Britské Pan. o.	453	452	433	414	405
Gibraltar	74	75	72	72	70
Guernsey (VB)	29	28	31	25	20
Honkong	91	102	97	137	146
Jersey (VB)	56	43	43	39	39
Kajmanské o.	33	30	20	18	17
Kypr	2 018	2 097	2 151	2 175	2 197
Lichtenštejnsko	237	226	225	216	213
Lucembursko	1 144	1 120	1 068	968	964
Malta	149	177	223	259	262
Monako	60	72	61	63	66
Maršallový o.	31	55	90	133	140
Nizozemské A.	15	15	17	13	13
Nizozemí	4 368	4 208	4 194	3 912	3 864
Panama	216	243	247	239	237
Ostrov Man	33	40	39	34	32
Seychelská r.	717	827	886	873	858
Spojené ar.em.	255	270	292	313	324
USA	2 939	2 959	2 990	3 035	3 036
Celkem	13 109	13 247	13 419	13 185	13 145

Zdroj: [19]

Co tedy mají země jako ČR udělat, aby jim firmy neutíkaly do výhodnějších destinací? Obecná rada samozřejmě zní: snížit daně, omezit byrokracii a zjednodušit legislativu. Mnozí ekonomové se domnívají, že nejúčinnějším obranou by bylo stát se také daňovým rájem, například zrušením daně z příjmů právnických osob v ČR. Daňové ráje jsou a nadále budou existovat, proto by se měly státy soustředit spíše na vytváření takových podmínek, aby domácí firmy nepřemísťovaly své sídlo do zahraničí.

ČR se snaží zamezit daňovým únikům především uzavíráním dohod o zamezení dvojího zdanění. Primárním cílem takových smluv je samozřejmě zabránit dvojímu zdanění. Slouží ale také k omezování daňových úniků a ochraně daňových poplatníků, která spočívá v jejich informovanosti o tom, jakým způsobem bude jejich příjem zdaněn. Při sjednávání smluv o zamezení dvojího zdanění je ve smlouvě předem vyjasněno, zda bude příjem zdaňován ve státě, ve kterém je poplatník daňovým rezidentem, nebo ve státě, ve kterém ke vzniku příjmu došlo. Základní metody, jak zamezit dvojímu zdanění, jsou dvě – metoda vynětí a metoda započtení. Vzhledem k daňovým únikům je však ve smlouvách podstatná především výměna informací. Z hlediska boje proti daňovým únikům jsou smlouvy o zamezení dvojího zdanění velmi důležité,

neboť umožňují efektivní výměnu informací mezi státy a jejich vzájemnou spolupráci. ČR má v současné době uzavřeny desítky takových smluv, v platnosti jich je 87, z nichž nejnovější je smlouva s Chile, která vstoupila v platnost v prosinci 2016. [52]

5 PROJEKT TAXPARENCY

Tento projekt je dílem nevládní neziskové organizace Transparency International ve spolupráci se sdružením Lexperanto a je zaměřený na daňové ráje, otevřenost a odpovědnost firem při placení daní, optimalizaci a transfer pricing. Tvůrci ho představili ve své tiskové zprávě ze dne 25. května 2015. Obecně lze říci, že je nástrojem proti daňovým únikům V rámci Evropské komise a Evropského parlamentu je velká chuť a vůle pro boj proti vyhýbání se placení daním a toho chtějí autoři využít. Cílem je rozpoutat veřejnou debatu k tomuto tématu a odměnit ty, kteří poctivě platí daně. Převážně se jedná o malé a střední podniky, u nichž se míra zdanění zisku typicky pohybuje mezi 15 a 20 %. Naopak u těch největších firem schopných agresivní daňové optimalizace a vytváření složitých vlastnických struktur se tato míra mnohdy pohybuje mezi 0 a 5 %. Základem je získání taxparentní značky, kterou budou moci získat jen firmy, které prokážou míru zdanění vyšší než 10 %. Firmy ji mohou využít například ve své marketingové komunikaci a získají tím určitou prestiž. Zároveň se snaží o to, aby se hranice 10 % stala v budoucnu kritériem pro možnost ucházet se o veřejné zakázky či získávat státní dotace. [61]

Projekt Taxparency navazuje na revoluční směrnici proti praní špinavých peněz, kterou schválila Evropská komise (Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu). Podle ní budou muset všechny obchodní společnosti registrované v EU zveřejnit informace o svých vlastnících do 26. 6. 2017, a to až na úroveň fyzických osob (tzn. vlastnickou strukturu) Podle přijaté novely zákona o veřejných rejstřících z roku 2016 ČR a české právnické osoby tuto povinnost splní se zpožděním a čas mají až od 1. ledna 2018. [60]

Projekt Taxparency vznikl na základě nepříznivých současných podmínek v ČR a to neprůhledného podnikatelského prostředí, nezveřejňování vlastnických struktur až po konečného majitele a daňových úniků firem, které využívají transfer pricing a jiné prostředky k tomu, aby reálně neplatily žádné daně.

Problém neprůhlednosti vlastnických a daňových struktur nadnárodních společností má řadu negativních důsledků. Jedná se zejména o snížené příjmy z daně z příjmu právnických osob způsobené přesouváním zisku nadnárodních společností do zemí s nízkým či nulovým zdaněním (např. do některého z daňových rájů). Dalším negativem je diskriminace malých a středních podniků, které na rozdíl od nadnárodních společností nemají prostředky na vytvoření neprůhledných vlastnických struktur a jejich prostřednictvím poté přesouvání zisků do zemí s nízkým či nulovým zdaněním. Dále pak neúčinné vymáhání práva a tím nemožnost potírat

nelegální financování hospodářské kriminality, korupce a aktivit osob, na něž jsou uvaleny mezinárodní sankce, z veřejných rozpočtů a v neposlední řadě mezi negativa patří i neefektivní hospodaření s veřejnými prostředky, zejména v oblasti veřejných zakázek, grantů a nakládání s veřejným majetkem.

5.1 Taxparentní značka

Společnosti dobrovolně zveřejní svou úplnou vlastnickou strukturu a svou skutečnou míru korporátního zdanění. Uvedou tím, kdo je vlastní a ovládá a rovněž zveřejní, kolik platí na dani z příjmu právnických osob a že se nevyhýbají placení této daně přesouváním zisků. Naproti tomu u společností, které svou vlastnickou strukturu zatajují a skuteční vlastníci jsou neznámí, nelze ověřit, zda v rámci své struktury nepřesouvají zisky či nevyvádějí peníze z veřejných rozpočtů. Závěry britských i mezinárodních studií institucí se shodují, že existuje zřejmá souvislost mezi nelegálními přesuny finančních prostředků a neprůhlednými strukturami společností.

Obrázek 15: Taxparentní značka

Zdroj: [65]

Na obrázku 15 je znázorněna podoba taxparentní značky, která bude již na první pohled vysvětlovat do jaké míry je daná společnost transparentní a kolik odvádí na daních. V dalším textu je uveden popis jednotlivých složek značky:

TRANSPARENT – potvrzuje, že společnost zveřejnila svou úplnou vlastnickou strukturu, to znamená až po skutečné (konečné) vlastníky (fyzické osoby),

19 % – ukazuje, že průměrná efektivní míra korporátního zdanění konglomerátu, jehož je daná společnost součástí, je 19 % (bez ohledu na to v jaké zemi, tj. jakému státu je korporátní daň odváděna, což umožňuje odhalit hromadění zisku v offshorových zemích),

★★★ – indikují rozmezí, ve kterém se nachází součet částek odvedených na korporátní dani ve všech zemích EU, kde je daná společnost přítomna (v rozmezí od žádné do sedmi – viz tabulka 14),

06/16 – označuje platnost taxparentní značky (do června roku 2016) - platnost značky bude jeden rok do zveřejnění nové účetní závěrky v následujícím roce,

© – označuje, že taxparentní značka byla získána na základě řádné certifikace prostřednictvím webové aplikace. [65]

Tabulka 14: Rozmezí po označení transparentní značky

Suma částek odvedených na dani ze zisku ovládanými jednotkami v rámci skupiny ve všech členských státech EU, kde se nacházejí [EUR]	Počet vyplněných hvězdiček na taxparentní značce
999 eur a méně	žádná
1 000 – 9 999	1
10 000 – 99 999	2
100 000 – 999 999	3
1 000 000 – 9 999 999	4
10 000 000 – 99 999 999	5
100 000 000 – 999 999 999	6
1 000 000 000 a více	7

Zdroj: [49]

Celkem bude existovat 28 různých verzí taxparentní značky pro každou zemi EU. Jedna firma může získat více různých národních verzí taxparentní značky.

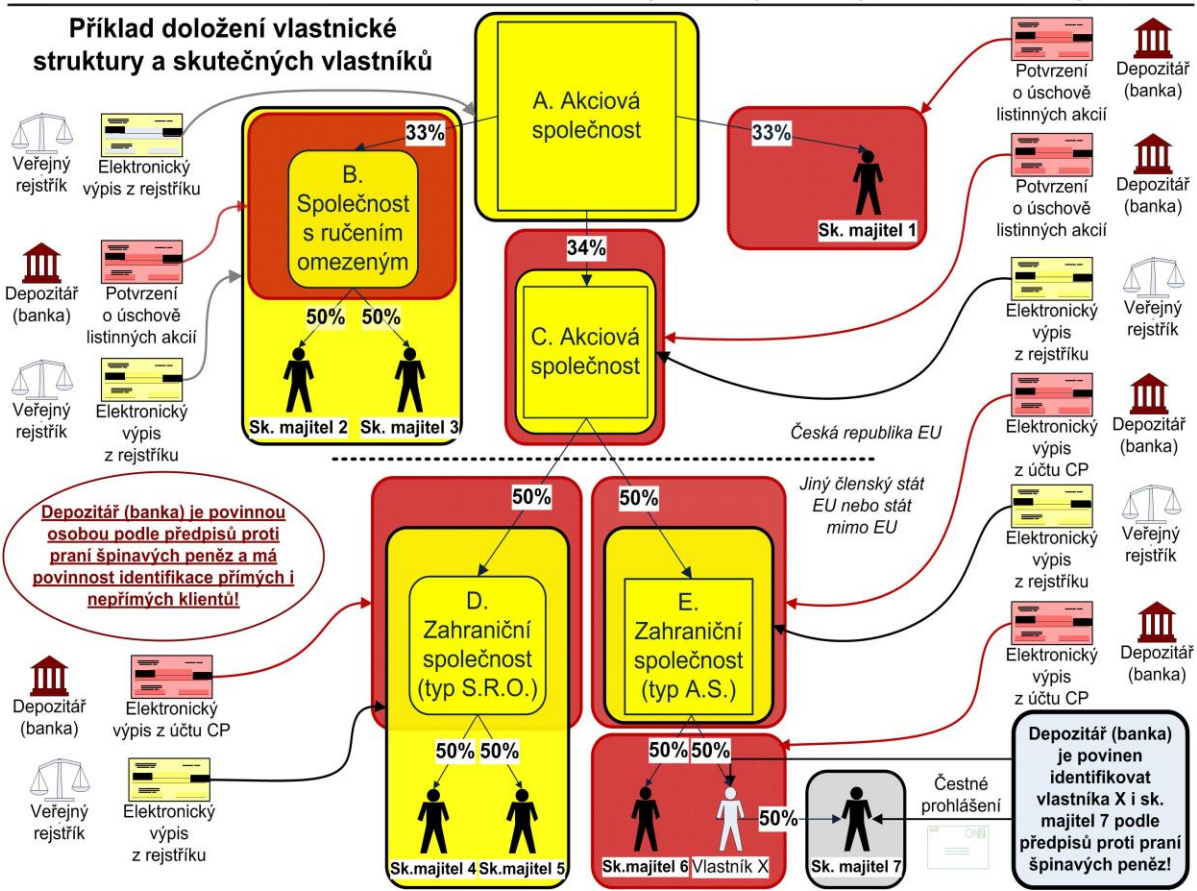
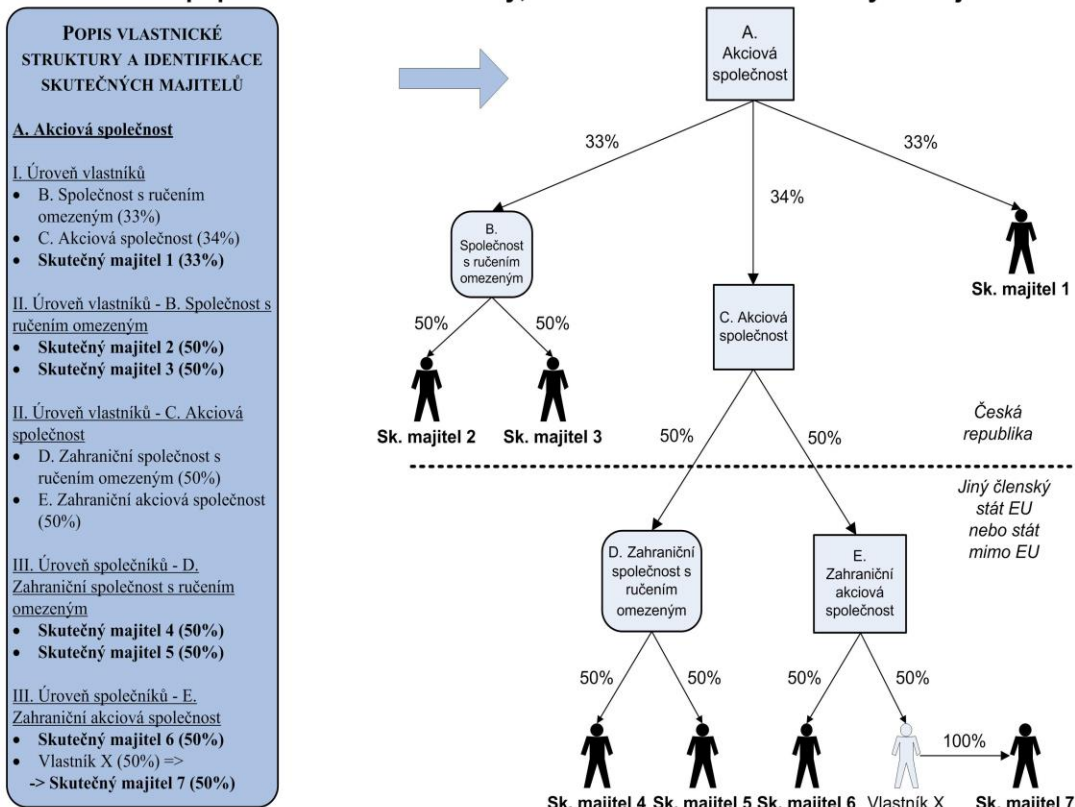
Autoři projektu se domnívají, že vývoj webové aplikace umožňující získání taxparentní značky, by byl financován pomocí grantu. Samotné provozování a údržbu systému, který zajišťuje generování taxparentní značky chtějí udržet bez závislosti na penězích od třetích stran, aby tím zajistili nezávislost a důvěryhodnost. Provoz certifikačního a kontrolního mechanismu umožňující fungování taxparentní značky by byl financován z malého poplatku od firem, které by taxparentní značku chtěly získat.

5.2 Rozkrytí vlastnické struktury

Celý tento proces funguje na základě zanesení vlastnické struktury do online aplikace. Ke každé společnosti v rámci skupiny se doplní údaj o zisku a dani, kterou z tohoto zisku v dané zemi zaplatila. Dále se připojí odkazy například na výpis z obchodního rejstříku či účetní závěrku (to znamená dokumenty, které zadané informace potvrzují). Aplikace poté na základě zadaných údajů graficky vygeneruje vlastnickou strukturu, vypočítá celkovou efektivní míru korporátního zdanění a udělí společnosti právo používat elektronickou taxparentní značku, kterou si společnost umístí na svou webovou stránku nebo prodejnu. Značka bude interaktivní - po kliknutí na ni se návštěvníkovi zobrazí zadaná vlastnická struktura a efektivní míra zdanění společnosti.

Ověření pravdivosti údajů o vlastnických strukturách a informacích o odvedených daních bude zajištěno několika způsoby. Každý údaj ohledně vlastnické struktury bude muset být doložen příslušným dokumentem publikovaným ve veřejném rejstříku (např. výpisem nebo účetní závěrkou). V případě, že vlastníci společnosti na výpisu z rejstříku nebudou, bude vlastnictví doloženo potvrzením banky, která vede účet akcionářů, nebo k níž byly nevratně složeny listinné akcie (viz obrázek 16). Další možnost ověření vlastnické nebo daňové struktury bude například výpisem z banky ze země mimo EU nebo OECD. Bude poté požadováno doručení ke zmocnění kontaktovat příslušnou banku, aby bylo možno správnost předložených informací ověřit. V případě absence spolupráce osob při uvedených způsobech kontroly nebo zjištění nesrovnalostí u zadaných údajů či v předložených dokumentech firma o taxparentní značku přijde.

Příklad popisu vlastnické struktury, včetně identifikace skutečných majitelů

Obrázek 16: Rozkrývání vlastnické struktury

Zdroj: [55]

Transparency International na svých webových stránkách prozatím uvádí seznam aktuální k 27. 5. 2017 a to rozkrytých vlastnických struktur a skutečných majitelů hlavních provozovatelů médií v ČR:

Provozovatelé televizního vysílání

- Barrandov Televizní Studio a.s (TV Barrandov, Kino Barrandov, Barrandov plus, Barrandov, Muzika)
- Česká televize (ČT 1, ČT 2, ČT 24, ČT Sport, ČT Děčko, ČT Art)
- FTV Prima, spol. s r.o. (Prima, Prima Cool, Prima Max, Prima Zoom, Prima Love, Prima Play)
- Mafra a.s. (TV Óčko, Óčko express, Óčko Gold)
- TV Nova s.r.o. (Nova, Nova Cinema, Nova 2, Nova Action, Nova Gold, Nova Sport 1, Nova Sport 2)

Provozovatelé rozhlasového vysílání

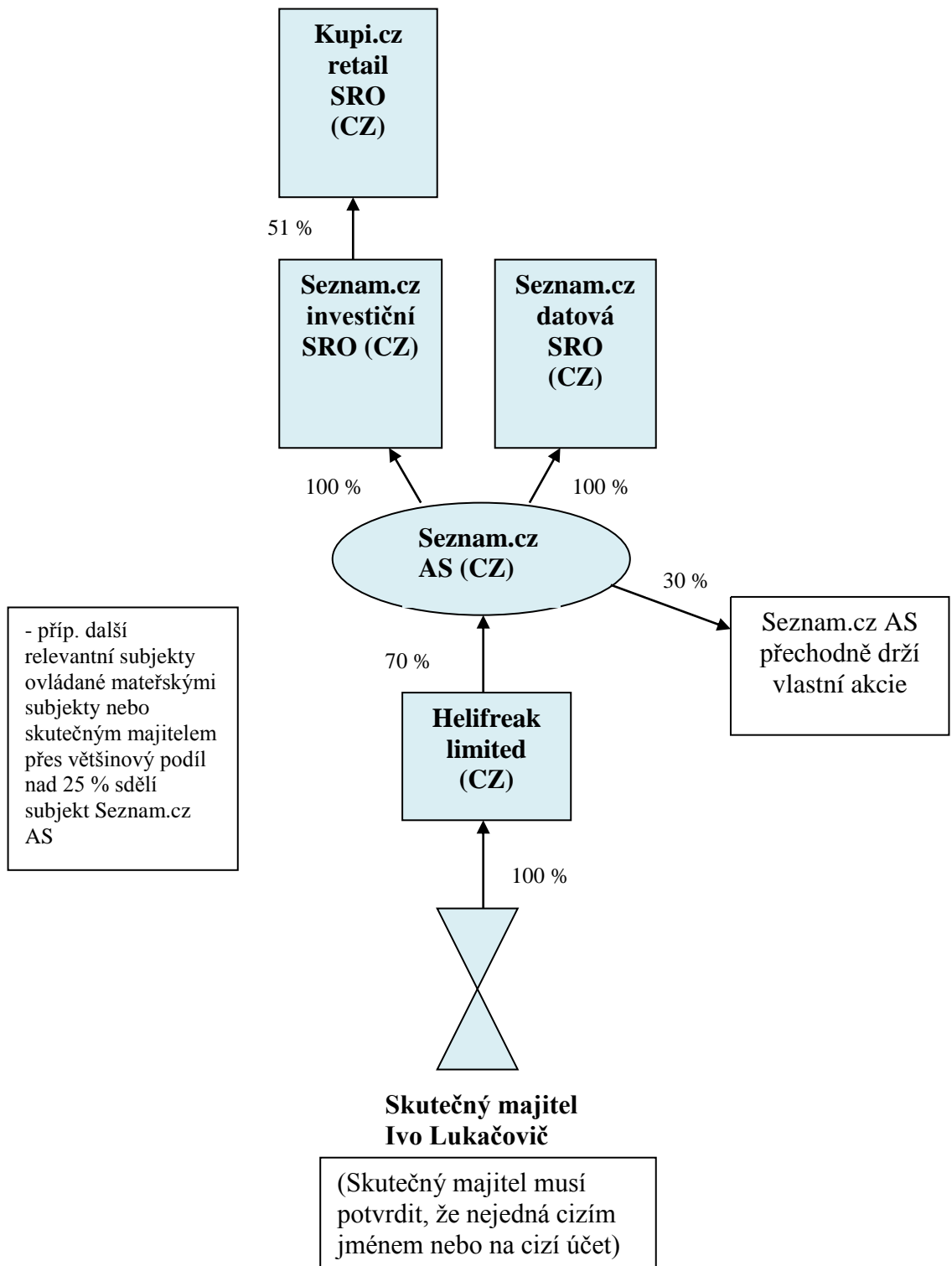
- Český rozhlas (Český rozhlas (ČRo), Radiožurnál, Dvojka, Vltava, Plus)
- EVROPA 2, spol. s.r.o. (Evropa 2)
- Frekvence 1, a.s. (Frekvence 1)
- LONDA spol. s r. o (Impuls)
- Media Marketing Services, a.s (Fajn radio)
- RadioZET s.r.o. (Rádio Zet)
- RADIOHOUSE s.r.o. (Rádio Blaník)

Provozovatelé tištěných periodik a/nebo internetových zpravodajských serverů

- Borgis a.s. (Právo (Pravo.cz), Novinky.cz)
- CZECH NEWS CENTER a.s. (Blesk (blesk.cz) (Nedělní, Magazín), Pro ženy, Hobby, Sport, Sport magazín, Góóól, Aha (ahaonline.cz), Reflex (reflex.cz), Info.cz)
- Economia a.s. (Hospodářské noviny, Ekonom, Respekt, Marketing & Media, Moderní řízení, Právní rádce, Business Spotlight, Ihned.cz, Aktuálně.cz)
- EMPRESA MEDIA a.s. (Týden, Faktor S, Instinkt, Interview)

- Mafra a.s. (MF Dnes, Lidové noviny, Metro, 5+2, Téma, Ona Dnes, Magazín Dnes, Víkend Dnes, Doma Dnes, Test Dnes, Rodina Dnes, Esprit, Ceskapozice.cz, Lidovky.cz, Playtvak.cz, Expres.cz)
- Mladá fronta a.s. (E15 (e15.cz), Euro (euro.cz), Profit (profit.cz))
- OUR MEDIA a.s. (Parlamentní listy (parlamentnilisty.cz))
- Seznam.cz, a.s. (Seznam.cz)
- Vltava Labe media a.s. (Glanc, Gurmet, Kreativ, Kondice, Dům a zahrada, National Geographic Česko, Story, Vlasta, Týdeník Květy, Překvapení, Dotyk.cz, Deník.cz)

Pro ukázkou byla vybrána společnost Seznam.cz, a.s. (viz obrázek 17). Skutečným majitelem s podílem 100 % je Ivo Lukačovič a údaj byl ověřen elektronickým výpisem z rejstříku. Mateřskými subjekty jsou Helifreak Limited (vlastníci 70 %) a Seznam.cz, a.s. (vlastníci akcie o objemu 30 %). Tyto údaje byly ověřeny seznamem akcionářů. Ovládané dceřiné subjekty, v nichž má přímý či nepřímý podíl, jež bylo možno dohledat z dostupných informací v obchodním rejstříku je Seznam.cz investiční, vlastněna ze 100 %, Seznam.cz datová centra vlastněna ze 100 % a Kupa.cz retail, s.r.o. vlastněna z 51%. Údaje byly ověřeny elektronickým výpisem z rejstříku. [54]

Obrázek 17: Vlastnická struktura firmy Seznam cz, a.s.

Zdroj: [54]

ZÁVĚR

Stěžejním cílem této práce bylo zmapovat stav korupce a daňových úniků v České republice. I přesto, že samotný pojem korupce není v českém právním řádu přesně definován, je mezi lidmi velmi rozšířen. Pro zanalyzování korupčního klimatu ČR a tím také, jak lidé korupci vnímají, jsem vybrala několik studií, mezi něž patřil i projekt Naše společnost. V něm bylo podle odpovědí občanů zjištěno, že nejvíce by se vláda měla zaměřit na korupci, hospodářskou kriminalitu a stav veřejných financí, které se objevily na předních příčkách dotazníků.

Naopak podle studie agentury GfK se výsledek nezdál být tak jednoznačný. 74 % z dotazovaných respondentů uvedlo, že dávání úplatků je nemorální. Avšak téměř třetina zastává názor, že kdo může brát úplatky a nečiní tak, škodí sám sobě. Celých 50 % občanů souhlasí s tím, že když už nezbyvá jiná možnost, člověk se nemá bát dát úplatek (tato hodnota vzrostla z 39 % v roce 2006 na 50 % v roce 2009). Vysoká tolerance ke korupčnímu chování je také umocněna faktem, že lidé určité formy korupce za korupci ani nepovažují. Jde zejména o malou (bagatelní) korupci, ke které často dochází například při návštěvě lékaře při předání „pozornosti“. Za alarmující ale považují skutečnost, že 63 % obyvatel ČR považuje úplatky za samozřejmou součást života. Dále z výzkumů vyplynulo, že největší skepse občanů v případě korupce je v rámci politických stran, kde necelá třetina (29 %) ji označuje jako **téměř nejvyšší** a 42 % dotázaných jako **nejvyšší**.

Pro znázornění situace ČR v porovnání se světem jsem zvolila globální barometr korupce, kde výsledky potvrzují vysoké procento vnímání přítomnosti korupce. Z dotázaných celkem 41 % respondentů odpovědělo, že korupce patří mezi 3 největší problémy, kterým naše země čelí a v celkovém pořadí mezi zeměmi Evropy jsme se umístili na 13. místě. Čtvrtina lidí (25 %) si myslí, že všichni nebo alespoň většina členů parlamentu je činná v korupčním jednání. Neuvěřitelných 67 % dotázaných odpovědělo, že úsilí vynakládané současnou vládou na potlačení korupce je velmi špatné. Podle mezinárodního indexu CPI se ČR v průzkumu umístila na 47. místě s bodovým ohodnocením 55. V porovnání s loňskými výsledky se ČR propadla o 10 míst. V boji proti korupci celkově značně zaostáváme za západními a severskými zeměmi Evropy. Nicméně po vstupu ČR do Evropské unie se situace viditelně zlepšila.

Konkrétní kroky v boji proti korupci podnikla ČR například v případě zavedení protikorupčních linek každého z ministerstev, kterými se snaží zapojit obyvatelstvo a dostat do - podvědomí, že korupční jednání je nemorální. Dalším krokem je sestavování Vládní koncepce boje s korupcí a v ní definované jednotlivé kroky. Plán na rok 2015-2017 uvádí, že musí být soustředěna pozornost zejména na zahájení přípravné práce na definici palety protikorupčních

opatření, která by mohla být převzata novou vládou vzešlou z voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017. Akční plán bude pokračovat implementací zákona o státní službě tak, aby byl zajištěn cíl právní úpravy, tj. zejména depolitizace, stabilizace a profesionalizace státní správy. V rámci oblasti transparentnosti a otevřeného přístupu k informacím Akční plán vhodně využívá synergii s aktivitami mezinárodní iniciativy Partnerství pro otevřené vládnutí. Akční plán je sestaven do 4 stěžejních úkolů: zajistit výkonnou a nezávislou exekutivu, transparentnost a otevřený přístup k informacím, hospodárné nakládání s majetkem státu a rozvoj občanské společnosti.

V boji proti korupci není činná jen vláda, ale též nevládní neziskové organizace, ze kterých jsem vybrala nejznámější Transparency International. Tato společnost se konkrétně snaží o minimalizaci daňových úniků a to svým nově představeným projektem Taxparency. Jeho velký přínos vidím v tom, že jeho prostřednictvím se snaží pozitivně motivovat firmy, aby rozkryly své vlastnické struktury až po konečného majitele a aby pod nabídkou taxparentní značky jako konkurenční výhody uvedly, kolik zaplatily na dani v ČR i v zahraničních zemích. Hlavním záměrem je samozřejmě zamezit únikům zisků do dnes populárních daňových rájů.

Podle mého názoru jsou činné také nadnárodní společnosti a to na poli mezinárodní spolupráce v boji proti korupci a daňovým únikům, kde je klíčová především spolupráce při výměně informací mezi státy. Bohužel však většina nástrojů funguje buď na principu dobrovolnosti, nebo není možné uložit účinné sankce za jejich nedodržování. Nemohou mít tudíž v boji proti daňovým únikům tak bezprostřední účinky, jako nástroje vnitrostátní, které může každý stát využívat na svém území. I přesto je dle mého úsudku mezinárodní spolupráce nutná, neboť bez ní subjekty například nikdy nepřestanou využívat daňové ráje k optimalizaci své daňové zátěže.

Celkové shrnutí své práce bych uvedla v několika bodech a to prostřednictvím silných a slabých stránek. V rámci pozitivního zhodnocení vývoje v oblasti korupce a daňových úniků v ČR bych zmínila fakt, že korupce začala být vnímána společností jako závažný problém. Velkou příležitostí je tedy dle mého názoru využití výrazného protikorupčního očekávání obyvatelstva, které může pozitivně ovlivnit postoj a další činnost vlády. V ČR existuje silná základna neziskových organizací bojujících proti korupci a nezkorumpovaná média. Nevyvratitelným faktem je, že EU vyvíjí tlak (nejen) na ČR v oblasti tvorby protikorupčních opatření. S tím souvisí i dosažení účinnosti zákona o státní službě, který má zajistit odpolitizování a profesionalizaci státní správy.

Mezi slabé stránky v ČR bych zařadila nepřehlednou legislativu a právní úpravu - s tím spojenou špatnou vynutitelnost zákonů, absenci etického kodexu politiků, právní úpravy lobbingu a v současné době absenci jednotné protikorupční linky. Stále však platí, že sebelepší zákon nepomůže korupci vymýt, pokud nebude občany dodržován. V souvislosti s tlakem EU je zde však riziko, že vláda vytvoří kvůli časovému presu nekvalitní a neefektivní protikorupční opatření a tím by se naskytl prostor pro nežádoucí skepsi obyvatelstva v případě nelepších se korupční situace.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] FASSMANN, M. *Stínová ekonomika a práce na černo*. Praha: Sondy. 2007. 358 s. ISBN 978-808-6846-217.
- [2] CHMELÍK, J., TOMICA Z. *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-866-6.
- [3] JÁNOŠÍKOVÁ, P. a MRKÝVKA, P.. *Finanční a daňové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2.
- [4] JANSA, P., BUREŠ R. *Studie národní integrity*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2011. ISBN 978-80-87123-17-1.
- [5] KOHOUT, P. *Boj proti korupci: sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011. ISBN 978-80-7440-053-7.
- [6] LÁCHOVÁ, L. *Daňové systémy v globálním světě*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-320-1.
- [7] MARTINEZ, J. *Daňový únik*. Praha: HZ Editio, 1995. Editio Q. ISBN 80-901-9183-5.
- [8] MUSGRAVE, R. A. a MUSGRAVE, P. B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-856-0376-4.
- [9] PETROVIČ, P. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. 1. vydání. Praha : Akont, 1998.
- [10] PETROVSKÝ, K. *Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha*. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. ISBN 80-868-6194-5.
- [11] ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8.
- [12] VOLEJNÍKOVÁ, J. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha: Profess Consulting s.r.o., 2007. 390 s. ISBN 978 80-7259-055-1.
- [13] Akční plán boje s korupcí na rok 2017. *Úřad vlády České republiky* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2015-2017/2017/Akcni-plan-boje-s-korupci-na-rok-2017.pdf>.

- [14] Background. *Globalbarometer surveys* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.globalbarometer.net/page/background>.
- [15] Co je korupce. *Policie ČR* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/stop-korupci.aspx>.
- [16] Corruption Perceptions Index 2014. *Transparency International* [online]. 2015 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/cpi2014/results>.
- [17] Corruption Perceptions Index 2015. *Transparency International* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Corruption-Perceptions-Index-2015.pdf>.
- [18] Corruption Perceptions Index 2016. *Transparency International* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/CPI-2016-World-Map-And-Country-Results.pdf>.
- [19] Další pokles zájmu o daňové ráje. *Bisnode* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.bisnode.cz/wp-content/uploads/2017/04/bisnode-cz-170418-raje.pdf>.
- [20] Daně. *Finanční správa* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane>.
- [21] Daňová Kobra. *Daňová Kobra* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.danovakobra.cz>.
- [22] Daňová Kobra je stále efektivnější, letos už uchránila přes dvě miliardy. *Finanční správa* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/danova-kobra/danova-kobra-je-stale-efektivnejsi-7475>.
- [23] Daňové nedoplatky a daňové úniky. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2013 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: www.mfcr.cz/assets/cs/media/2013-10_Danove-nedoplatky-a-danove-uniky.pdf.
- [24] Elektronická evidence tržeb. *ETržby* [online]. 2017n. 1. [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://www.etrzby.cz/assets/cs/prilohy/Akce/2017-02-15_EET_Ostrava_Alena_Schillerova.pdf.
- [25] EU releases world tax havens blacklist. *EUbusiness* [online]. 2015 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.eubusiness.com/news-eu/economy-politics.120n>.

- [26] GfK [online].[cit. 2017-06-06]. Korupční klima, výsledky výzkumu GfK, říjen 2009, nepublikováno, také dostupné z: http://www.gfk.cz/imperia/md/content/gfkpraha/press/2010/100406_nejzkorumpovanejsi_jsou_politicke_strany.pdf.
- [27] Helpdesk answers 2016 (January - June). *Transparency International* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/2016_HelpdeskAnswers_Jan-June_EN.pdf.
- [28] Hodnocení České republiky v Indexu vnímání korupce (CPI) 2012 odráží hluboce rozloženou státní správu, špatné fungování politických stran a nedotažení klíčových priorit protikorupční politiky. *Transparency International* [online]. 2012 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/hodnoceni-ceske-republiky-indexu-vnimani-korupce-cpi-2012-od/>.
- [29] Informace o činnosti Finanční správy České republiky za rok 2015. *Finanční správa* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/fs-vysledky-cinnosti/Informace_o_cinnosti_FS_CR_za_rok_2015.pdf.
- [30] Informace o provozu. *ETržby* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.etrzby.cz/cs/Informace-o-provozu>.
- [31] Informace o využití přijatých oznámení z protikorupční linky a e- mailové adresy Ministerstva financí za rok 2015. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/protikorupcni-opatreni/protikorupcni-linka/vysledky-cinnosti/2015/informace-o-vyuziti-prijatych-oznameni-z-24481>.
- [32] Jak moc šedá je česká ekonomika a jak s tím souvisí EET? *Finance.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/485212-eet-neplaceni-dani/>.
- [33] Jak to funguje? *ETržby* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.etrzby.cz/cs/jak-to-funguje>.
- [34] Legislativa. *ETržby* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.etrzby.cz/cs/legislativa>.
- [35] *Mapa kriminality* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/#>.

- [36] Ministerstva. *Protikorupční linka* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.protikorupcni-linka.cz/cs/Statni-sektor/Ministerstva/>.
- [37] Naléhavost zabývání se oblastmi veřejného života – březen 2013. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2013 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1415/f9/po130430.pdf.
- [38] Naléhavost zabývání se oblastmi veřejného života – únor 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2014 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1723/f9/po140320.pdf.
- [39] Naléhavost zabývání se oblastmi veřejného života – březen 2015. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2015 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1878/f9/po150324.pdf.
- [40] Naléhavost zabývání se oblastmi veřejného života – březen 2016. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a2040/f9/po160406.pdf.
- [41] Naléhavost zabývání se oblastmi veřejného života – únor 2017. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4271/f9/po170322.pdf.
- [42] Naše činnost. *OLAF* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/anti-fraud/about-us/mission_cs.
- [43] Názor na rozšířenost a míru korupce u veřejných činitelů a institucí – březen 2017. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4278/f9/po170407.pdf.
- [44] Očima expertů: Jak moc Česku škodí daňové ráje? *Penize.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dan-z-prijmu-pravnickych-osob/274656-ocima-expertu-jak-moc-cesku-skodi-danove-raje>.
- [45] OLAF in figures. *OLAF* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/anti-fraud/investigations/fraud-figures_cs.

- [46] O nás. *Bez korupce* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.bezkorupce.cz/program-bezkorupce/>.
- [47] Overview. *Transparency International* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/whoweare/organisation/>.
- [48] Oznámení korupce. *Nadační fond proti korupci* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.nfpk.cz/korupcni-podnety-2014>.
- [49] Praktický návod k rozkrytí daňové struktury a stanovení globální skutečné sazby korporátního zdanění za účelem získání taxparentní značky. *Taxparency* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://www.taxparentmark.com/docs/4A_Prakticky_navod.pdf.
- [50] Proč evidence tržeb? *ETržby* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.etrzby.cz/cs/proc-e-trzby>.
- [51] Projekty. *Růžový panter* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://ruzovypanter.cz/projekty.html?view_folder=124&view_file=134.
- [52] Přehled platných smluv. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>.
- [53] Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí přijala harmonogram úkolů na rok 2017. *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/cz/dokumenty/tiskove-zpravy/rada-vlady-pro-koordinaci-boje-s-korupci-prijala-harmonogram-ukolu-na-rok-2017-153088/>.
- [54] Rozkryté vlastnické struktury a skuteční majitelé hlavních provozovatelů médií v ČR. *Taxparency* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.taxparency.eu/cz/structures/>.
- [55] Rozkrývání. *Vlastnické struktury* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://vlastnickestruktury.cz/docs/12C_Priklad_dolozeni_a_rozkryti_cz.jpg.
- [56] Statistické přehledy kriminality za rok 2015. *Policie ČR* [online]. [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>.
- [57] Studie Visa Europe: Elektronické platby jsou nejúčinnějším nástrojem v boji proti šedé ekonomice. *VISA* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.visa.cz/o-nas/tisk-media/studie-visa-europe-elektronicke-platby-jsou-nejucinnejsim-nastrojem-v->

boji-proti-sede-ekonomice-1234709?returnUrl=%2Fo-nas%2Ftisk-media%2Flisting%3Fsearch%3D&page=10&type=pressrelease.

- [58] Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2016 Final Report. *Europa.eu* [online]. 2015 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2016-09_vat-gap-report_final.pdf.
- [59] Šedá ekonomika v ČR tvoří přes 15 procent HDP. Státu unikají miliardy. *Idnes - ekonomika* [online]. 2015 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/seda-ekonomika-v-cesku-tvori-pres-15-procent-hdp-flz-/ekonomika.aspx?c=A150130_090423_ekonomika_fih.
- [60] Značka Taxparency pomůže firmám, které poctivě platí daně a neskrývají vlastníky. *Transparency International* [online]. 2015 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://csr-online.cz/wp-content/uploads/2015/06/Tiskova_zprava_Taxparency_25.5.2015.pdf.
- [61] TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Taxparency*. [online]. 2016 [cit. 2016-06-30]. Dostupné na: <https://www.transparency.cz/taxparency>.
- [62] Údaje z výběru daní. *Finanční správa* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-vyberu-dani>.
- [63] Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017. *Úřad vlády České republiky* [online]. 2014 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2015-2017/Vladni-koncepce-boje-s-korupci-na-leta-2015-az-2017.pdf>.
- [64] Výsledky činnosti speciálního týmu Daňové Kobry. *Policie ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-vysledky-cinnosti-specialniho-tymu-danove-kobry.aspx>.
- [65] Vysvětlení TAXPARENTNÍ značky. *Taxparency* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.taxparency.eu/cz/about/what>.
- [66] Zahraniční daňové ráje. *Fučík a partneři* [online]. 2011 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/zahranicni-danove-raje/>.
- [67] Zákony pro lidi [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz>.